

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISKI DAGBLADET

Neljapäeval, 4. mail 1972

Nr. 33 (3721)

14. aastakäik

Rootsis praegu 417.000 teiste maade kodanikku

Statistika Keskbiuroo teatel oli aasta alguses Rootsis 416 000 rahvaraamatupidamise kantud teiste riikide kodaniku-välismaalast (seega ei kuulu arvusse need, kes on saanud Rootsi kodakondsuse, näit. eestlased ja lätlased). Iga 19-nes inimene Rootsis on praegu välismaalane.

Möödunud aastal ründas sisse 5.300 välisõigust, kellele hulgas on suurimaks grupiks soomlased, keda on 206.200 inimest. Järgnevad jugoslaavlased 40.600-ga, taanlased 30.400-ga, norralased 27.400-ga, sakslased 20.100-ga ja kreeklased 16.300-ga.

Põhjala naabermaade kodanikud moodustavad 64 protsenti kõigist sisserändajatest.

Huvitav on kogeda ka seda, et sisserändajatel on suhteliselt madal keskmine vanus, 34 protsenti on alla

18 aasta, 55 protsenti vanuseklassis 28-44 aastat, üle 67 aastasi on vaid 1 protsent (kuuluvad perekondadesse, kes tulevad tööle).

Rootsi rahvastikus on muidu 25 protsenti alla 18 aastased ja 36 protsenti vanuses 28-44. Rootsi rahvastikus on tervelt 12 protsenti üle 67 aasta vanad.

Enim välismaalasi asub Västmanlandi läänis (9,8 protsenti rahvastikust) ja Stockholmis läänis (8,1 prots. rahvastikust).

Peapiiskop Londonis ja USA-s

Eesti ja USA luteri kiriku juhid vestlemas — peapiiskop Konrad Veem ja Ameerika Luteri kiriku president dr. Robert Marshall.

Peapiiskop Konrad Veem sooritas esimesed külästused EELK kaugematesse osadesse, viibides 7.–9. aprillil Hiiu Londonis ja 18.–23. aprillil New Yorgis. Vahapeal viibis ta Stockholmis. Nüüd on ta tagasi ja ametkohaiste tähtsusele.

Inglismaal võitis peapiiskop osa sealse praostkonna 20-ndast sinodist, millest võitis osa 16. saadikut ja mis toimus Leicesteris. Peapiiskop jutlustas ja jagas armulauda jumala teenistusel, samuti jutlustas ta Londonis.

Inglismaa prostkonna sinod arutasi elavalt praostkonna ellu puutuvaid küsimusi ja samuti peapiiskopi ettekannet teemal: "Millist teed oleme valmis edasi minema?"

Inglismaa eestlaste kirikuleole on keske tähtsusega assessor, praost

Inimõiguste komisjonis: Miks baltlased ei saa lahkuda oma kodumaalt?

NEW YORK (VE) — Liitunud Rahvaste Organisatsiooni inimõiguste komisjonis tuli aprilli algul käsitamisele inimõiguste vägistamine Balti maadel ja teistes kommunistlikkude riikides. Küsimuse tõstis üles Ühendriikide esindaja William E. Schaefele, kes mainis, et igal isikul peaks olema võimalus lahkuda omal vabal tahtel oma kodumaalt ja sinna soovi korral jälle tagasi minna. Schaefele kriipsutas oma sõnavõtus alla Berliini valli ning nentis, et N. Liidust ei lubata lahkuda mitte ainult juutidel vaid ka lätlastel, leedulastel, eestlastel ja teistel kommunistliku rezhimi alla patnutatud rahvastel.

N. Liidu esindaja N. Jevdokejev tähendas vastuseks, et N. Liidu delegatsioon lükkab täielikult tagasi Ühendriikide esindaja "laimavad" väljendused. Venelaste arvates tahavad ameeriklased selle sõnavõtuga juhtida tähelepanu eemale oma "juubeldalt" käitumiselt Vietnamis.

Lõpuks kinnitas Jevdokejev, et Schaefele kõne om segamine N. Liidu siseasjadesse ning emigratsiooni poliitikasse.

Küsimust käsitas hiljem ka N. Liidu peadelegaat Liitunud Rahvaste Organisatsioonis N. Tarasov, kes kinnitas, et Ühendriikides puuduvad algsed inimõigused. Ta tõi eriti esile Ühendriikide mustad, kellel ei olevalt majanduslikke, sotsiaalseid ega kultuurilisi õigusi ning samuti ei olevalt ameerika naised ekspluatatsioonile ohvril.

Tarasov väitis, et Ühendriikidest lahub välja rännata 16 miljonit inimest, kuid neil puuduvad selleks võimalused.

Ühendriikide delegaat vastas, et Ühendriigid tunnevad oma probleeme ja on neid valmis diskuteerima, kuid samal ajal peaks ka N. Liit olema valmis arutama N. Liidu juutide, Leedu usuvabaduse, Ukraina kohtuprotsesside ja N. Liidu valimuhäiglaste toimetada inimeste probleeme.

Batuni informatsioonis mainitakse,

et käesolev UNO istungjärg on olnud väga tähtis Balti rahvastele, kuna maailmaorganisatsioon on päevakorrale tõstetud leedulaste lätlaste ja eestlaste inimõiguste vägistamise küsimus. Batuni'i büllötäanis kalkuleeritakse ühtlasi, et Balti probleemide üles tõstmine ameeriklaste poolt maailmaorganisatsioonis laseb oletada, et president Nixon puudutab neid ka oma eeloleva Moskva reisi kestel.

Tallinna Kammer- koor koju

Tallinna Kammerkoor lõpetas oma ringreis Rootsis laupäeval, mil nad keskpäeva paigu Arlandalt tagasi lendasid. Kogu ringreis kohta võib märkida, et see lõmhas peaaegu sajaprotsendiliselt eesti publikut, kuigi koori laululised kvaliteedid olid sellisel tasemel, et seda oluaks õpetlik kuulda ka rootslastel.

Üks Eesti Lauljaskonna Rootsis juhatuse liige märkis, et ta ei ole varem siin Rootsis nii head koori kuulnud, kaasa arvatud ka välismaa koorid ning varem siin käinud Ernesaksa meeskord. Lauludistiililiin on erakordselt hea, vihatas, tõsiasjale, et lauljad oma igapäevases töös on kõik muusika inimesed. Koori kõla on puhas ja täiuslik ja häälte valitsemine instrumentaalselt läpne. Koori repertuaaris esines väga raskest kirjutatud heitlöö, mis aga kanti ette mängleva kergusel. Niimetamist väärib ka koorijuhide Kuno Arengu, Ants Üleoja ja Arvo Ratasepa suutmised, kes käsitlesid koori nagu instrumenti.

Koori esinemised toimusid kõikjal täismajadele. Eestlased Rootsis suhtusid oma kaasmaalastesse suure soojusega. Koori liikmeid, kelle sõitude ja tiheda programmi tõttu üsna vähe vaba aega ülejäl, alatisid mitmel pool rootsi-eestlaste tejuhitena, viies neid m.h. Eesti Majadesse.

Järg. lhk. 7.

Stockholmi Eestli Naiskoori juhatub Hilma Nerep-Mossin.

NAIS- KOOR SOOME

Stockholmi Eesti Naiskoor sooritas laulureisi hõimumaale Soome. Väljasõit toimus reedel, 5 mail ning järgmisel päeval antakse kontsert Jyväskylä linnakooll auals. Koori esinemisriietuseks on nagu tavaliiselt rahvariietus.

Kavas eesti koorilaule meie tuntuimallit heliloojailt — L. Aveston, E. Tubin, E. Kapp, E. Vörk, A. Vedro, G. Ernesaks, A. Karindi. Solistidena esinevad Koidu Ventser, Helvi Klement ja Sanda Umbila.

Pühapäeva hommikul laulab koor pidulikult jumalateenistusel Jyväskylä kirikus. Pühapäeva pärastlõunal, kell 17.00 kirikukontsert Turu Lossi kirikus. Esitajateks kirikus tulevad A. Virkhaus, K. Raldi, L. Avestoni, G. F. Händeli loomingust koorilaute ja solistid ning duette.

Eesti Komitee soovib eesti org-ide liitu

Eesti Komitee Asemike Kogu koosolekul 22. aprillil kergitas abiesimees Heinrich Mark ülemaailmse eesti organisatsioonide liidu loomise mõtte. Liit oleks alaline koostööorgan poliitilises, kultuurilises ja hariduslikus tegevuses ning noortetöös. Asemikekogu pooldas juhatuse sellekohast ettepanekut.

Heinrich Mark protesteeris resoluutsiooni-ettepaneku vastu rahvuskongressil, mille järele eestlaste taht avaldavad ainult üldvalimistega moodustatud organid ja leidis, et see on vana tülküsimuse viimne Torontosse rahvuskongressi foorumile:

— Kogu vabas maailmas on 600 eesti organisatsiooni ja kui tahtetakse neist välja tõsta ainult 3-4 tahtlast, taht avaldajana ja ülejäänud 595 temboldada teisejärgu-organisatsiooniks, siis tahtetakse sellega tüli...

Teatavasti oli see ülemaailmse Eesti Kesknõukogu resolutsioonikavand, mille aktsepteeris Rootsi-Eestlaste Esindus, kuid mitte Eesti Komitee ja Eesti Rahvuskongogu, kus

ütleldakse, et "Vaba maailma eestlaskonna koondamine ja tema taht avaldamine toimub vabade valimistega alusel loodud esindusorganisatsioonide kaudu..." Kesknõukogu liikmeteks on Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides, Rahvusliku Välistõuluse Nõukogu Kanadas, Rootsi-Eestlaste Esindus, Inglismaa Eesti Ühing, Austraalia Eesti Seltside Liit ja Eesti Ühiskond Saksa Lõiduvabariigis, samuti võtavad tööst osa vähemate maade eesti organisatsioonid: nõukogu on senini seisnud kesknõukogust eemal, omades aga ka teistes maades esindused. Ülemaailmne organisatsioonide liit, kui see peaks teostuma, oleks uue eestluse eestluse esindamist taotlev keskus.

EPL 4. mail 1972

NÕRK PÕHJATIIB

Rootsi kaitsepoliitilises diskussioonis arutatakse ka probleemi, kuidas rahu on stabiliseerunud ja lubad teostada riigikaitsele koondamist olukorras, kus riigikaitsele nagu on kitsas rohkem kui harilikult. Sealjuures puudutatakse aga harva neid muretatavaid fakte, mis kõnelevad strateegilise olukorra muudatustest Põhjala sfääris — nii Läänemerele kui ka Atlandi põhjaosas vastu Norra ja Islandi. Kaitsevõtte staap avaldas äsja kaardi, mis illustreerib Rootsi territooriume ja territooriumi rikkumisi võõraste lennukite ja laevade poolt, mis hõlmab ka võõraste "kogenemata" sattumisi mitmesugsetel ettekäändel strateegiliselt olulistesse piirkondadesse. Kaart, mis jutustab kõigest muust kui stabiliseerunud rahust. Ent sellegipoolest teevad kogu: Põhjalas seda stabiliseerumist ja diskuteeritakse riigikaitsele kärpimisi. Võib öelda koguni selle pärast, et piirkonda domineeriva suurriigi ja tema allutatuks relvastumine ja militaarne potentsiaal on kruitunud nii kõrgele, et mingi ligilähedasegi rünnakud põhjustavad juba väikemajanduslikult ülejõu. Sellest siis isegi NATO liikmete Taani ja Norra analoogilised kaitsepoliitilised mõttekäigud alliansist väljas seisvale neutraalsele Rootsile. Osaletootes, et Atlandi-pakti rikkumad ja võimsamad liikmed isooma julgeoleku huvides panustavad senisest rohkem ka selle sfääri kaitsemiseks, kus nemed asuvad.

Taust ettekujutusele, et Põhjala piirkonnas on asi rahulikum ja parem kui mõneski teises maailma osas, seisneb ühel poolt N. Liidu väsimatus "Läänemere-rühmi" propagandas, samuti Euroopa julgeolekukonverentsil idee lanseerimises just Põhjala kaudu, kus eeskõnelejad on olnud Kremli tugevaks olenev Soome oma presidendid kaudu. Kõigele sellele on lisandunud mõned sõbralikud lälepaatsutused idariikide ajakirjan- duses, kus heameelt tuntakse Skandinaavia riikide ägedast toetusest kommunistlikele poolele Vietnamis ja entusiastlike Moskva poolt soovitud Euroopa-konverentsi suhtes.

Teis- keel kõnelevad NATO ülemjuhataste militaarne olukorra raportid. Seal kõneldakse kommunistlike riikide, eeskätt N. Liidu "rusika" Läänemere ja Põhja-Atlandi piirkonnas. N. Liit on nimelt sihtideadlikult ja väsimatult üles ehitatud oma strateegilisi jõude nendes piirkondades samal ajal kui Atlandi-pakti riigid üha rohkem on lähenenud rahuselsndi normaalsele kaitsejõule, seega ei ole põrnu sammu pidanud venelaste- ga. Nii on NATO-staap otsenud meenutama liikmesriikidele, et oht ei ole likvideerunud ja vastas- pool on aega kasutanud silmatorka- vaks jõe ülesehitamiseks. Soovita- takse nii inglastele kui läänesa- klastele omakorda ehitada üles oma maade kaitse põhja suunas, taan- lastele meenutatakse, et nad on Läänemere väinade hoidjad ja seega omavad ka teiste rahvaste vastu kohustusi. Ka Norrale meenutatakse tema rolli NATO põhjati- val, sest vahepeal on venelased Põhja-Atlandile viinud laevastiku- jõu, millega sõjalise konflikti puhul on võimaline isoleerida Skandi- naaviat lääneriikide merejõudude abist, takistades neil pääsu Taani väinadesse ja isegi Norra sadama- tesse. Kui läänellitased tasakaalu

ei saavuta, siis on ka Rootsi neut- raliitset võimalikule agressorile vä- hese väärtusega, teades, et selle ta- ga puudub "järelkindlustus" suur- riikide poolel.

KLA

Meditsiin

Ajakirja "Se" juhtkirjanik Rune Moberg armastab vahel ujuda vastu- tult. Nagu numbris 18, kus ta juba pealkirjas ütles: "Här gör jag bort mig igen" (Siin ma kompro- mitteerin ennast jälle). Kompromi- teerib ennast, kuna ta Vietnamis küsimises ei lepi musta ja valge nägemisega, nagu siin maal on moes. Tänu osavatele propaganda- spetsialistidele, kes oskavad oma tahtmist mõõda "kujudada opi- nooni" ja seda vastu kõiki oletusi elus hoida palju aastaid järjest (Hiller arvab eeskilult, et rahvas unustab kehe nädalaga. Tema Goebbelsi epigoonid vastase poolel on avestanud kunsti, kuidas huvi kungagi ei sure...), Mobergi on põhjust tsiteerida:

— Pentagon on teinud sama vea nagu arst, kes haiguse vastu võ- deldes võtab liiga väikesed ravi- määtsad kasutusse, nii et bakte- riid selle asemel, et hävida, muutu- vad tugevamateks ja vastupanu- jõulisemateks. Kui ameeriklased oleksid tahtnud tõesti teha lõppu kommunistlikele hädaohule Lõu- na-Vietnamis, siis pidanuks nad sinna juba alguses atma küllaldaselt vägesid. Kas olete kunagi kuulnud, et N. Liit on saanud liiga vähe tanke kohale, kui üles- tõusud hakkasid käirima Budapest- tis, Prahas ja Ida-Berliinis...

Jah, tõepoolest. Nüüd muutub maa kommunistlikeks maailma avaliku arvamise abiga ja ilma, et Põhja-Vietnam tarvitseks tõsiselt võtta rahuühinärakimisi. Talle on kasulikud ohverdada veel rohkem inimelusid. Ostarb pühendab abinõu.

Nils Uthorn
Arbetarenis

Rootsi sündikalistide nädalaleht "Arbetaren", mille peatoimetajaks on eestlane Ahto Uisk, lõi oma 14.-20. aprilli numbris (nr. 16) ära Nils Uthorni artikli, milles ta kirjeldab, mis toimiks Rootsis, kui kommunist- tid võimu üle võtavad Baltikum materjalide alusel ja illustreerituna "parlamentidistungist" Tallinna Toom- peal, kus valvel on punaarmelased. Tegemist on sisuliselt sama artikli- ga, mis ilmus Norra "Morgenbladetis" ja millist Eesti Päevaleht on va- rem refereerinud.

O.T. Valdsöö
doktooreerub

Stockholmi Tel.ikaalikoalis kait- seb 16. mail doktori väitekirja tehnoloogia litsentsiaat Oskar Thu- re Valdsöö.

Väitekirja teemaks on "Põlemis- protsessid eriliste raammootoritü- pidel". Fakultet' opponendiks on tehnoloogia litsentsiaat Gillis Huss Trollhättanist.

● Washingtoni saabus N. Vene de- legatsioon läbirääkimisteks 2. maa- limesaja ajal USA poolt N. Vene- maale antud laenu (sõjavarus- tus, laevad jne.) tasumise üle. N. Vene on senini nõustunud 10 mil- jardi 900 miljoni väärtuses saadud varustuse eest maksma ainult 200 milj. dollarit.

● Stockholm Jakob kirikus taula- tati fil. kand. Rein Viira ja odont. kand. Kristina Olsson, mõlemad Danderydist.

VÄLISKOMMENTAAR

VABA MAAILMA KRIIS

Rahvusvahelise kuulsusega saksa riigiteadlane professor Hans Joachim von Merkatz nendib ajakirjas Deutschland-Magazin toodud artiklis, et vaba maailm on jõudnud kriiti- lisse ajajärku, kus totalitaarne Ida ähvardab üha tõsisemalt demokraa- tika Lääne olemasolu. Moskva kes- kusest juhitud kommunistlik kühut- töö ja Nõukogude välispoliitika või- mupoliitilised abinõud, mis taotsevad maailma valitsemist, sunnivad Läänt otsima uut, ka ühiskondlikpoliitili- selt kindamat vastupanu, kui ta oma vabadust sõltumatuses ja haco- lu rahu sõlitud tahab. Juba praegu on maailma riikide enamus kas otsestelt või kaudselt sattunud kom- munistlike mõjude alla, mis tulevad kas Moskva või Pekingist. Lääne vaba demokraatlik eluviis läheb ka- duma, kui ei suudeta luua Lääne- Euroopa poliitilist ühistust, mis oleks tasakaalustavaks teguriks maailma võimude jõumängus.

Vaba maailma määratu kriis on seda tähelepanuväärsem, et alles viiekümnendat aastat iseloomus- tas Läänt üldine õitseng ja stabili- sus. Millega on siis tingitud vahepeal toimetunud olukorramuudatus? Te- gemist on ennastähvardava fenome- niga, kus peamist osa mängivad ra- hutus ja vägivald, millele alikaid on aga raske kindlaks määrata. Töö- näolikut on lääne ühiskonnad tead- arengupirki ületanud, kusjuures tehnilise tsivilisatsiooni edu mõjub inimestele nõnda, et nad kaotavad orienteerumisevõime. Tekivad vastuo- lud sugupõlvede vahel lahkumineva- te sihindidega. Tulemuseks on irri- teerivad tülid, mis kogu maailmale varju heidavad Nüüd on aeg, et lei- tesse tee, mis viib välja ohtliku ana- rahi dzhunglist. Olakse äraeksi- nud, eeskime põhjustaj, aga paani- kat.

See on ohuks meie ajastule, mida kommunistid püüab ära kasutada edukaks psühholoogiliseks, kusjuu-

res õnnestamise abinõudeks on des- informatsioon, sisseimbumine ja kiil- lastamine. Süüraane shiseadmine ise lähtub kindlast veendumusest, et va- ba demokraatliku maailma vaimne ja materiaalne kord läheb isendast põhja tänu eesimistele vastooludele, majanduslikele kriisidele ja rasketele sotsiaalsele konfliktidele. Seda päeva vaba maailma ja tema ühis- kondliku korra kokkuvarisemiseks oodates jatkab Nõukogude Liit üht- lase enese pidevat relvastamist, mis kõigi tundemärkide järgi taotleb so- javalise ofensivi ettevalmistamist. Sellega võrreldes on Lääs võimupo- liitilisel juba defensiivsele positsio- nile tõrjutud.

Nõukogude ofensivsete sõjajõude- de ülesehitamine Põhjas ja Keski- Euroopas, tugipunkte süsteem Lä- his- ja Keski-Lääs, Vahemeres, Aafri- ka idarannikul, olemasolu India ookeanis ja Vaikses ookeanis, samu- ti Kuubal siinga Ameerika pihta, on viimastel aastatel teinud edusamme, mis strateegilist olukorda kogu maail- mas on muutnud NATO-riikide kaha- jaks. Samal ajal on Nõukogude Liit oma mõjuvõimkonna kindlustamiseks Varsavipaktis ja majandusliku koostööga Ida-Euroopas nn. Kome- koni kaitud juba saavutanud rohkem kui Lääne-Euroopa mitte ainult ma- janduslik, vaid ka poliitiline ülcioon võiks tähendada. Varsavipakti liik- mesriikide multilateralseid sidemeid täiendavad bilateralsed abistamisle- pingud. Neile lisanduvad sotsialisti- ku sõidarsus printsipiid ja neist tulenevad intervetsiooniõimalused, mis Nõukogude Liidu hegemoniaat tagavad ja sedavisi annavad talle kindlakujulise imperiumi iseloomu. Sõjaväeline võimureguleerimine tee- nib niiviisi võimetegurina poliitili- sel põhil eesmärgiga ennast maail- mas maksma panna. On mõistetav, kui Läänes pannakse kõik lootused sellele, et sääraseid konfrontatsioo- ne saab vöibolla emale hoida pingela- getamise poliitikaga. Ent just niisu- guene poliitika eeldab Lääne-Euroopa enese positsiooni tugevdamist poliitilise tegevuse ühtlustamise kaudu. Euroopa majandusliku ühistöö põ- hialusel, nagu seda peaks Euroopa Ühisturu laiendamine. Sellest võrsus uus jõukeskus, mis kiirendab panuse- tasi: alustamist Põhja-Atlandi Liidu, suurendab tema kaitsejõudu ning pilab kommunisti võimupo- liitilist ekspansiooniotsust ja niiviisi loob lähteluse rahu stabiliseeri- miseks. See annab ühtlasi teatud ajavõitu, et lahendada suuri proble- me, mis peidavad endis plahevõtsko- leid, mis ainult aegamööda võivad rahuneda. Ainult siis saab õige la- henduse ka vaba maailma kriis, mis muidu võiks lõppeda kaotusega.

A. K.

The Economist:
Demonstratsioonid
antidemokraatlikud

Paljudes mandes vihemuse poolt harrastatav terror on ilmselt demon- stratsioonide üheks tagajärjeks. Sellist arvamist avaldab mõjus- inglise ajakiri Economist ühes oma viimaseist numbreist (3—14.). Sel- le arvamise järgi tehtigi vab, mis sellisele kardetavale teele viis, 50- date ja 60-date aastate vahetusel, mil demonstrotsioonid liberaalse opi- nooni mõjul uneti lugupeetavaks said. Nende kasutamine Mussolini ja Hitleri poolt oli aga juba nüüdud nende üiget eiemust. Põhili- st on demonstrotsioonid alati olnud antidemokraatlikud kuna nad piinavad argumentide asemel hirmutamiseega enda arvamist päale su- rada.

Ja selle surve avaldajaiks on pea- alati olnud mingi noortest ja füüsi- liselt tugevatest individuid koosnev vähemus. Aga kuna esimesed sõja- järgsed demonstrotsioonid (Aatom- pommi vastased rongikäigud Inglis- maal ja rassismi vastased demonst- ratsioonid USA-s) näisid väljas ole- vat hea asja eest, siis said need ka laialdasel populaarsusel osaliskse.

Nell eeldusi ei olnud palju ime- tada, et 60-date aastate teisel poolel algas selle ebahoovõitu arengu tei- ne faas, milles hakati vägivalda tar- vitama. Kuna need sihid, mille poe- le nende aksioonide teostajad püü- sid, inimeste enamusale vastaval maal osutusid täiesti vastuvõetatu- lise, siis oli tulemuseks taotletud otse vastupidine reaktsioon. Nii sündis näiteks Prantsusmaal peale ühisi- lesharutusi 1968. a. mais.

Nüüd ollakse jõutud kohtumada faa- sini ses kurvas arengus. Jõukude vä- givald on ses moest ära isegi enamu- ses ülikoolidest aga sellest hoolima- ta näib avaliku arvamus enam- jatkuvalt pooldavat järjeldandmist väljapressimisele. On ainult vaja, ja ähvardus oleks küllalt verine ja et järjeldamine ei moodustaks otsest hädaohu ühiskonnale üldisemalt. See on juba väga hädaohtlik areng. Mõel- dagu ainult mis juhtuks siis kui suu- rema hävitusjõuga relvad peaksid sattuma niseuguste väljapressijate kät- tesse.

Ag a juba nüüdki on rahulike de- monstratsioonidega alanud areng- üdnud sennamaani et pool tosinat türgi pühupõhjat võivad väita nagu oleks kolm nende kätte largendud raadiotehnika tapmine nende põhi- liseks õiguseks ja auvõlaks. On ilme- ne, et ainukeseks võimalikuks vas- tuseks inimestele, kes ähvardavad nende nõuete täitmata jätmisel tap- ma süüitud inimesi on tingimusteta keeldumine. Väljapressimine ei tohi olla tasuv ja tasuks ei ole mitte üksnes väljapressijate nõuete rahul- damine vaid ka nende vabalt minna laskmine. Ütski väljapressija ei tohi pääseda mõne terroristliku maa kait- se alla ainult seepärast, et ta lahekt- nõus oli mitte tappa ajutiselt tema meeevalta alla sattunud süüit in-imest. Seda sorti osaline õnnestumi-

I.Grünthal
rootslaste
esimeheks

GÖTEBORG (EPL) — Göte- borgi kirjanikud valisid endile 24. märtsil täiesti uue juhataste, tea- tab Handelsingid. Selle suure muudatuse põhjastanud ankeet, mis saadeti välja enne valimist 175 liikmele. Nendest vastasid 160. See ankeeti-materjal on nüüd Ivar Grünthali ja teiste juhatusliikme- te tagataskus, ütlebaks H.N.T. e-da- si. Ivar Grünthal on nimelt Göte- borgi Kirjanike-ühingu (Förfat- tarsällskap) uus esimees.

Lehe artiklist selgub, et on moo- dustatud töögrupid. Ühe sellise üle- sandeks olevat kolmiste ettevalmis- tamine lammutamisele minevast ma- jast Västergatan 7 B, kus kirjanikel- olid seni hubased ruumid. Uute ruu- mide asukoht pole veel selgunud. Teise töögrupi ülesandeks oleval kon- taktipidamine Kirjanike-ühingu liik- meiga Bohuslänis ja Hallandis. Kol- mas grupp lahendavat ametiühingu- ja põhilrikajusimisi, kuna neljas grupp hoolitsevat jooksvalt program- mi täitmise eest. Tahetavat "kõrval- dama seinu", "minna välja rahva- juure" ja "hoida üksed avatud".

Göteborgi Kirjanike-ühingu üks eesmäärke olevat eriti aktiivsed aren- damine linna väljanihutatud osades, nagu näit. Bergsjös, kus töötatakse koos Kunstnike-ühinguga "Mane- ten", Oma töid loetakse "soaröödel Ateliertestris".

— Me loodame palju uuele, avara- male ja väljaulatavale tegevusele, on Ivar Grünthal ütelnud. Meie, kir- janikud, tahame meeldida teile end kasulikuks... Tahame üha rohkem liituda tegevusse, mida teatavasti juhitakse Stockholmist.

EESTI PÄEVALEHT

Estniska Dagbladet
Peatoimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetus ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm I
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eeskiltnus Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
331 02 Eeskiltnus, tel. 016/14 77 72
Tellimispstgiro nr. 15 67 70-0
Kuulutusarvete postigiro 60 59 00-0,
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:

Aasta kr. 147-
Termin (4 kuud) kr. 53-
Kuu kr. 15-

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT

FÖRLAGS AB

Trükkija: Eeskiltnus-Kuriers

Tryckeri AB Eeskiltnus 1972

Eesti tütarlaps võttis "oma käega" kinni murdvarga

NEW YORK (VES) — Siin on päevakangelaseks 20-aastane eesti neiu P.K., kes "oma käega" tabas tema ja ta vanemate korterit Queensi linnaosas külastanud portoriikolasest murdvarga.

Olles kolledzhist saanud vaba päeva, läks neiu kodunt hetkeks välja, et ajalehti osta. Tagasi tulles leidis ta ukse paakilt ja sisenes, arvates, et vahepeal on vend koju tulnud. Talle tormas aga vastu, nuga käes, tumedajuukseline mees, kes väljus perekonna magamistoast. Ilmses paanikas segamises oli mees laualt harranud perepoja skaudipussi koos tüpega, et sellega hirmutada. Tütarlaps aga ei kaotanud külma verd, haaras mehe moodumise momendil seljatangist kivist ja andis temale veel põlvega nii tugeva hoobi, et mees libises ja kaotas pussi, püües aga siiski uksest välja. Neiu järgnes jooksale tänavale, kus samal momendil maja kojamees oli istumas oma autoses ja kes ka nägi jooksvat meest. Ka neiu hüppas tema autosse, millele jooksja järele kihutati. Jõudnud jooksja kohale, väljus neiu au-

tost, jooksis põgeneva murdvarga juurde, haarates meest mõlemast käest ja surudes ta vastu tänava äärde parkitud autot.

Kangel tüdrukul õnnestus murtvargast hoida kuni liiklusrohkel tänaval juurde ruttas politseinik. Varnastatud esemed, perekonna ehted, tagasi. Selgus et varas oli äsja vanglast vabanenud.

Kirjutis Eestis Karin Lutsust

Seoses Tartu kunstimuuseumi korraldatud Rootsis eluneva Karin Lutsu kodumaal leiduvate tööde näitusega viitab ajalehes Sirp ja Vasar sõna Tuui Koort, andes ülevaate kunstniku elust ja esitatud töödest.

Nagu kirjutisest selgub, oli näitusel esitatud ka paarkümmend graafilist lehte kunstniku loomingust Rootsis (emigratsioonis, nagu kirjutisest seisab). Selle näituse osa kohta ütlet autor: "Eksponeeritud teostes on nii peenekoelist liüririkat kui ka dünaamilist jõudu, kuid eelkõige võimaldavad nende lehtede maalilisus ja tehniline täiuslikkus". Väljapanekud on kunstniku nonfiguratiivsest sarjast "Psüühilised konfliktid", valminud 1966-67.

Eslon teine KIIRMALES

Rootsi meistrivõistlused ...males lõppesid gütorglase Lennart Liljendahlil võiduga. Teiseks tuli noor Halmstadist-estlane Jaan Eslon.

Auhinnaks esikohal oli 600 ja teisel kohal 400 krooni! Startisid üldse 100 malefatajat.

Neevale ei lasta USA diplomaate

WASHINGTON (VES) — Praegu on käimas visad läbirääkimised ameeriklaste ja venelaste vahel diplomaatistide esindajate õiguste kohta vabaks liikumiseks vastaspoole maal. Pikalt on takerdunud kõnelused küsimuse ümber, kas ameerika esindajaid lubatakse paadiga sõltma Neeva jõele.

Vene diplomaatlikud esindajad on käinud paadisõitudel Potomaki jõel Washingtonis, venelased ei taha aga välismaalasi meelsasti Neevale lubada, tuues ette mitmeid tehnilisi takistusi. Seoses sellega on nüüd arutusel, kas venelasi edaspidi võib lubada Potomakile või San Francisco lahele.

Stockholmi Eesti Majas tähistati 22. aprillil E. V. Sõjakooli endiste õpilaste poolt kooli 53-ndat aastapäeva koos abikaasadega ja külalistega. Püüdl koosviibimisest osavõtjad. Ees keskel piduperemees major Aleksander Ilves (EPL-foto Lepper)

Moskva võttis Vietnamis "KALKULEERITUD RISKI" USA närvide proovimiseks

WASHINGTON (VES) — Põhja-Vietnami regulaarvägede uus suurriinakk Lõuna-Vietnami vastu on tegelikult Moskva ohtlikemaid käike maailmapoliitilisel malelale. Vaatlejad märgivad, et Moskva teadlikult suhteldus n.n. kalkuleeritud riski, kui ta saatis tohutu sõjaväe Põhja-Vietnami ja laskis seal vallandada uue sõjakäigu. Kolumnist Stewart Alsop ütlet veendumusega, et Moskva mitte ainult ei võimaldanud põhja-vietnamlastel rünnakut alustada, vaid kindlasti pidi neid selleks ka õhutama. Mitte Põhja-Vietnamile polnud uus suurriinakk niivõrd oluline, kui just Moskvale. Moskva ilmselt kalkuleeris, et kui suurriinakkul on edu, kujuneb Nixon nn. vietnamiseerimise protsessist segadus, mis peaks lõppema katastroofiga.

Arvestades USA valimisvõitlust ja "rahussensorite" tohtut survet ei olnud Moskva arvates vähematki võimalik, et USA katkestaks vägede väljajoomise protseduuri või võtaks ette midagi muud drastilisemat. Mõnede vaatlajate arvates Moskvale ei uskunud, et USA annab nii tugeva õhujõudude ja mereväe vastuloogi.

Vene varustuse saabumine algas

juba nädalaid tagasi, mõnede arvamine järele seoses Nixon'i Pekingi-külaskäiguga.

Uue Pentagoni juhtiva tegelase seletusel oli nähtud sõjamatmaterjali saabumist juba ammugi ja informeeritud sellest ka välisministeeriumi. Üldiselt olid aga Washingtonis valitsemise arvamised, et Põhja-Vietnam ei saa rünnakule, kuna selles osas on saavutatud 1968. a. "vastastikune arusaamine". Eriti "tuvidest" poliitikut Washingtonis rõhutasid, et N. Vene tahtvat tõsiselt rahu, mispärast USA peab hoiduma igasugusest aktsioonidest ja oma väed veelgi kiiremini Vietnamist ära tooma.

Vaatlejad Vietnamis arvestavad, et kommunistid on koondanud rünnakuks Lõuna-Vietnami vastu 100.000-lise armee. Lõuna-Vietnamil on üle maa laiali 1,1 milj. meest sõjaväes. Vene saatis Põhja-Vietnamile alates Nixon'i külaskäigust Pekingi sadu moodisid tanke, umbes 60 SA-2 tüüpi õhutorje-raketti ja suurel hulgal kaugraadiusega suurtükke. Keegi N. Vene marssal oma staabiga viibis Hanoi ja valmistas seal ilmselt ka rünnakplaani. Too marssal lahkus just nädal aega enne suurriinaku algust.

Kui punased võidavad, on USA saanud tohtu moraalse kaotuse ning N. Vene saab oma mõju alla kogu Kagu-Aasia Puna-Hiina loonapiiril. See oli Moskva üks kalkuleerimise.

Kuid kaotuse korral saabus president Nixon Moskvale külla löödud mehena ja Moskva nihkuks läbirääkimistele rohkem dikteerija positsioonile. See näis olevat Moskva kalkuleerimise nr. 2. Moskva teab väga hästi et tänu USA valimisvõitlusele ja poliitilike lühinägelikkusele kõik Nixon'i vastaskandidaadid meelesti toetavad Moskvat püüdlusi, kui ainult Nixon'i prestiižil saaks valimispeevadeks kukutada.

Kuid peale "tuvidest" senaatorite, nagu seda on Fulbright, Javits, Kennedy ja paljud teised, toetab suures osas ründajat moraalselt ka ameerika press ja televisioon. "Human Events" on kogunud selle kohta andmeid ja näitab, kui tohtu ülekäalus on ameerika pretsis teated, mis räägivad Lõuna-Vietnami sõjaväe "lagu-

nemisest", võitlusvaimu langemisest ja valitsuse korruptsioonist. Kuigi praegu rahvas on tegevamat valitsuse taga kui enne, otsustatakse "õendeid" ja tunnustajaid, kes kõnelekid valitsuse vastu.

L.-Vietnami üksuste võitlustest ründajate tagasilöömisel vaevalt kirjutatakse, küll aga tuuakse siis kirjutist ja pille, kui lõunavietnamlaste relva läbi mõni tsivilist surma saanud.

Nixonil ei olnud teist valikut, ta lihtsalt oli sunnitud õhurünnakul alustama, kirjutab "U. S. News & World Report".

Vastuaktsioonideta oleks olukord Kagu-Aasias kujunenud katastroofiliseks. Kuid veel enam. St. Alsop'i teatel on võimalused olemas, et kui mai keskpaiga kommunistid Vietnamis on võiduseisus, võib Nixon loobuda Moskvast sõidust. Selle teate väljalaskmisega Valgest Majast Nixon ilmselt tahtis käimasolevas närvijõu vastata veel kõvema malekäiguga. Kuigi ta sõidu ärajätmisega kindlasti rikkus oma väljavatetud valimistel, teab Nixon ometi, et sõidust loobumine mõjaks tohtu raskelt ka Moskvale.

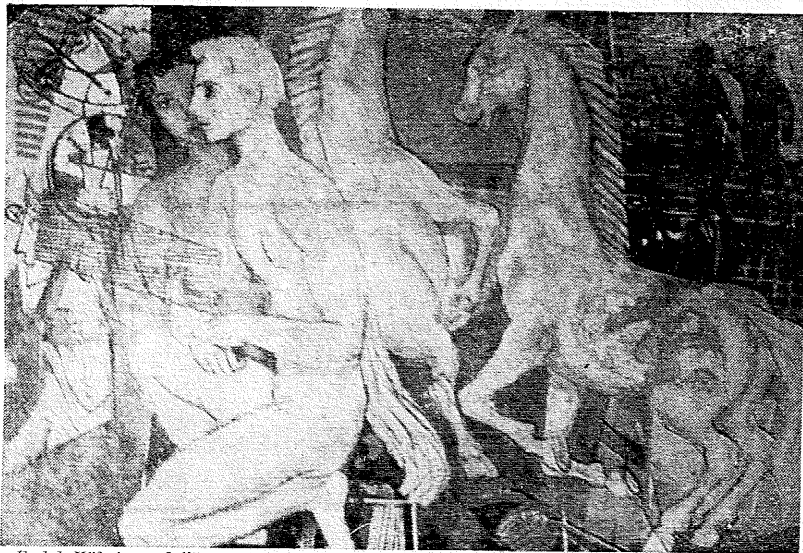
Venelased püüavad kogu aeg maailmale lannseerida teateid, et Nixonil toht Moskvasse on puhtakujuline. Nixonil enda idee ja et Moskvale vastu pole erilist huvi, peale selle, et aidata kassa maailmarahu säilitamisele (!). Tegelikult on Moskva ülimalt huvitatud küllasõidust, kirjutab "Newsweek", kuna tal on tungivalt tarvis kaubaseidmeid USA-ga, eriti aga kaubekrediteid ameeriklastelt. Peale selle on päris tõenäoline, et Nixon'i sõidust loobumine ajab nurja kõikuleppe Lääne-Saksamaaga ja W. Brandtiga saavutatud kokkuleppe jääbki ratitseerimata. Seega on praegu riskierimine mõlemapoolse ja määg käib praegu ülimata pausel. Lähem tulevik peaks näitama, kelle närvid osutusid tugevamateks.

VOX

Frankfurtis Saksamaal külastas oma Lufthansa juures Boeingi lennufirma ekspedina töötavat vendad ins. Karl Tähle muusikamagister ja tsheellist Jüri Tähle New Yorkist.

Vietnamis on sõda jälle totaalne.

Endel Kõksi maal "Parallaks".

Kaasaja interpret — E.Kõks Vestlusi 60-ndal sünnipäeval

23. aprillil sai meie nooruslikemaid kunstnikke ja ergemaid kaasaja interpreete Endel Kõks 60-aastaseks. Sel puhul soovime kunstnikule jätkuvat nooruslikku vaimuerkust oma kunstitöökspidamise mitmekülgsele teostamisele, avaldame talle ühtlasi oma siirast tänu ta mitmekülgse panuse eest meie kunstielus ja anname talle endale sõna alljärgnevas vestluses.

— On otse uskumatu, et Teie Endel Kõks, olete jõudnud nii auväärse juubeli. Olete ju meie kunstnikest üks moodsamaid ja ideevärskemaid. On see siis ime, kui me oma juubelintervjuu pisut hiljaks oleme unustanud?

Oli kunagi sõnapiik, kui seisin Ado Vabge ees ja ta ütles järgmised sõnad: "Sain nüüd ka viiekümne aastaseks aga mitte keegi ei teinud sellest välja, isegi mu õpilased mitte."

Seisin ta ees ja tundsin piinlikkust. Olin ikkuli hankinud Enn Rooti käest tüki päiklipoold ja kaks kudu kaubelnud skulptor Roman Timotheust, et see teeks sellest piibu, kui viimane jättis selle tegemata ja meil ei olnud ühtlasi mitte millegagi professori õnnitlamine minna. Oli niisugune aeg, et ei olnud midagi kusa-gilt saada.

— Teie rahutu elustiil nii kunstnikuna kui inimesena, samuti Teie loominguu uudsus ja värskus eeldab, et Teie lemmikuid kunstimaailmas ei maksa otsida traditsiooniliste klassikute hulgas. Sageli "vanamoelisele" publikule kui ka samasugusele kriitikule annaks nende tundmine ehk väikeste võtme Teiegi loomingu paremaks mõistmiseks. Keda hindate enim kaasaegseist kunstnikest? Mulle tundub, et praegu elavaist kunstnikest on imetlemisväärsemad hispaanlane Salvador Dali ja ungari päritolune parislane Victor Vasarely. Esimene küll seepärast, et ta on suutnud eksentrismist tõsta elustiiliks ja praegusel treenitud ja normeeritud massinimeste ajastul on tema kultiveeritud kohutism päris vabastav ja maailm oleks küll palju halvim ja ilmetum kui poleks Salvador Dali prototseerimist. Ta lihtsalt sunnib küsima: kas olla vaba inime-ne või olla normimine?

Victor Vasarely on võimsa järjekindlusega ja loogikaga arendanud oma puhtalt intellektuaalset kunsti. Ta on täielik vastand nendele tendentsidele, mis tahavad kunstiloomingus näha ainult vahendit ühiskonnakriitika, ekoloogiliste probleemide esiletõstmiseks või partei-propagandaks. Kas ta oleks pidanud oma töö tegemata jätma sellepärast,

et see ei sobi nendeks eesmärkideks?

— Kuna peale kunstilise loomingu olete ka terve sülega ja avatult püüdnud kirjeldada kunstilist probleemi, mis on ka teistel ettevaldet, siis oletan, et ka kirjanduse "võrred" ei ole Teile tundmatud. Keda hindate eriti nii maailma- kui ka eesti kirjanduses?

Lugesin mõne päeva eest William Faulkneri "Go Down, Moses" ja "The Unvanquished". Aga ületi pole sugugi hea lugeda niisugust kirjanikku, kelle teksti konstrueerimise oskus on nii fantaasiarikas, mõtte voolavus ja sügavus peaaegu masendav ja sõna kasutamine ootamatuid ülemtoone loov, sest tekib kohe küsimus, miks pole niisugusel kvaliteet ka praeguses välis-eesti proosas? Miks peavad raamatud olema kirjutet nagu näitemängud — dialoogidele ehitatud? Millal lakatakse välis-eesti kultuuriloomingu produtseerimisel ja hindamisel nendest normidest, mis olid kehtivad kolmkümmend aastat enne, kui neist juba ammu loobunud ja arvestavad neid printsipi mis on tagasi? Uks osa välis-eestlasist kunst-
praegu kehtivad rahvusvahelises kunstimaailmas.

— Mida arvate välis-eestlaste saatvustest ja töökspidamistest üldse? Oletan, et Teil on siingi oma seisukohad, mida oleks huvitav ja õpetlik-ki kuulda?

On päris ilme, et välis-eesti kultuurilooming on konserveeriv ja seega stagneerumas. Viga on teadagi kahepoolne, nii produtseerijad kui konsumeerijad on end mitmel põhjusel vabast arengust isoleerinud ja rahuldutakse ainult oma nostalgilist värvitu See on muidugi inimlik, kuid pika rahvusliku ajaloo seisukohalt hädavajalik. Pruugib ainult vaadata, kuidas suhtutakse al-nukese välis-eesti eksperiment-teatri gruppi "savilastesse" Torontos, või ilmar Külveti näidenditesse või Enn Nõu proosasse. Isegi meie saat-
kaaslaste, Leedu ja Läti kultuuriga on kontaktid minimaalsed.

— Kas meie kultuurielus on ka midagi erilisel positiivset ja millisel maal (USA, Kanada, Rootsi) on see markantsem?

Välis-eesti elus on praegu kõige positiivsemaks näheteks KLENKI päevad Chicagos, Kultuuripäevad New Yorgis ja Metsakool Toronto. Need üritused on sisukad, ettekan-des ja arutlused kõrgetasemelised, korraldus soliidne ja neist on osa-võtnud tuhandet noort eestlast. Ja oluleks tuleb pida ka seda, et need on toimetunud noorte haril-as-te eneste algatusel. Uks värske idee

on ka käesoleval suvel ettenähtud Ülemaailmsed Eesti Päevad Toron-tos, mis on kahtlematult eestlaste ajaloo silmapaistev sündmus, kuigi on maha, et kava on ülepealstatud ja erinevused hiljalt arvestatud. Aga on tänu paljudele see fakt, et Üle-maailmsed Päevade idee tekkis Kanadas ja mitte Rootsis või Ühend-riikides. See nagu näitaks, kuhu välis-eestlase algatusvõime ja elujõud on nihkunud. — Mida peate vajalik-
kuseks teha meie kultuurielu iga-kulks arendamiseks ja ajakohas-tamiseks?

Praegu puudub välis-eesti kultu-
rielus värskus ja hoogsus ja isegi sellele vähestele uuele töötatakse vastu. Kultuurielu on muutunud regio-naalseks ja toimub ainult teatavalt väliseis piirkondades. Mitter pool-asutet Kultuurfondid ja Kultuur-koondised pole suutnud oma tegev-
vust avardada väljaspool keskusi elu-nevale eestlastele ja see on püsind kantselleelise. New Yorgis asutati Väliseesti kunstimuseum, kuid sel-
lega ei osata enam midagi pealeha-kata. Tuleks küll sinna ametisse pan-na kurator ja otsida muuseumi usaldusmehed ka teistel mandreil. Kultuurfondid peaksid looma oma-
vahelise koostöö, et ülesanda regio-naalset mõtlemisviisi. Vähemalt üks kultuuriauhind peaks määratama üks-
ikide Kultuurfondide poolt ühiselt

R. Kiviranna 60-aastane

NEW YORK (VES) — New Yorgi Lexington-avenüül eesti kirikus tähistati peapiiskop Konrad Veemi osavõtul assessor ja praost Rudolf Kiviranna 60-a. sünnipäeva, mis ületi oli juba 22. märtsil, kuid liikkus peapiiskopi ootel edasi 23. aprillile.

Tema tähtpäevaks kirjutab konsistoriumi abipresident Gottfried Redi alljärgnevat:

Rudolf Kiviranna sündis 22. märtsil 1912 Võrus. Ta lõpetas Tartu Ülikooli magistri kraadiga a. 1937. Ordineeriti 26. dets. 1938. Tallinna Jaani kogudus valis tema oma hinged-karjaseks 19. mail 1940, 1944 sügisel ta lahkus Rootsi, kus ta oli Eesti Noorte Meeste Kristliku Ühingu organisator ja peasekretär. DEts. 1947 valis väike New Yorgi Eesti kogudus tema oma õpetajaks. Ta saabus USA-esse 23. veebr. 1948 35-aastasena noore vaimulikuna.

New Yorgis ootas õp. R. Kiviranna hilgel töö. Oma koguduse üles-ehtimise kõrval ta oli eestlaste Ame-
erikasse aitamise organisator ja selle töö hing. Samaaegselt ta on olnud üldkiriklikul ja üldrahvuslikul tööväljal tegev suure aktiivsuse ja innukusega.

Kiriku välisühete arendamise töö algas juba varakult, R.K. olles a. 1937-38 stipendiaadiks Ungaris ja hil-jem piiskop dr. H. B. Rahamägi määramiseks Eesti Kiriku ametlikuks sidepajaks Ungari Luteri kirikuga. Töö sel alal algab aga uuesti eesti intensiivsusega paguluses, omades siin suurt tähtsust.

Seoses R. Kiviranna 60-a. sünni-päevaga meie võime ühtlasi tähistada tema 23 aastat kestnud tööd sel-le alal. See oli suvel 1947, kui ta võttis osa Eesti Kiriku esindajana Luterliku Maailmalidu asutamise konverentsist vanas Rootsi ülikooli-linnas Lundis.

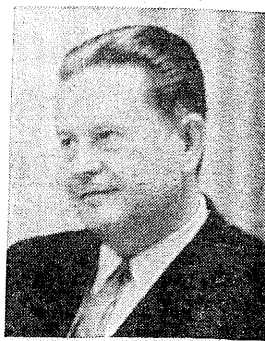
See oli aeg, kus eesti põgenike enamus viibis Saksamaal põgenike-laagris. Kodumaal kaotuse traagika varjutas nende meeli ja väljajäse-mise ning uue elu loomise igatsus oli kõikide südames. Neis oludes oli väga oluline kanda meie küsimus rahvusvahelise foorumi ette.

Lõobudes teadlikult saksa keele tarvitamist ja kasutamist oma ing-lise keele oskust ja julgust, oli tal

globaalses ulatuses. Kultuuriküsimu-siga tegelevad asutised peaksid küll küsitama nihiasti kultuurilooljaid kui tarbijaid nende soovide ja ettepane-kute suhtes.

Endel Kõks on oma juubelipäeva eel põgenenud Rootsiist üle ookeani oma teisele "kodumaale". Kõiki ta sõpru ja austajaid aga, kes ta juu-beli puhul soovivad ühineda meie õnnesooviga, palume maksta oma "lilleraha" Eesti Kultuuri Koondise Lilefondi postigrosse 57 588-6.

KÜSITELJA: EEVI END

Praost mag. teol. Rudolf Kiviranna

võimalik sellel suurel konverentsil selgitada Eesti küsimust ja astuda välja eesti põgenike huvide kaitses.

Sel teel osutus tal võimalikuks luua sidemeid eriti Ameerika luter-lastega, kelle abi oli varsti tarvis, et eestlastele avaneksid USA väravad. Samaaegselt oli võimalik selgitada kommunismi hädaohu küsimust. Se-da veernud aasta tagasi Lundis tehtud tööd me võime lugeda üheks tähtsamaks sündmuseks meie kiriku välisühete ajaloos.

Samal aastal võttis R.K. osa ka Kristlike Noorte Maailmakonverent-sist Oslos, sõlmides uusi suhteid. Sel-le järgnes sõit Genfi, et Kirikute Maailmalidu peakorteris pidada Kir-
riku ja pagulaste asjus tähtsald läbi-rääkimisi.

Ühenduse vätmine meile sõbralike Ameerika kiriklike ringkondadega astus oma kõige aktiivsemasse peri-
oodi siis, kui R.K. saabus Ne wYor-ki 1948. Selle töö tulemusi eesti põ-
genike USA-esse aitamisel võime meie nimetada üheks oma paguluses vii-bimise kõige suuremaks ja õnnestu-numaks aktsiooniks.

Eesti Kiriku töö vabas maailmas on juubilarile olnud kogu aeg sü-damelähedane ja ta on selleks and-nud oma ulatusliku vabatahtliku pa-nuse praostina ja Kirikuvalitsuse liikmena vaimuliku assessori ülesan-netes. Kiriku ja koguduste usuelu ta on rikastanud eriti ka oma kahe mahuka jutustekoguga, mis ilmusid 1939 ja 1971.

Jäada truuks oma rahvale, töötada väsimatu hoolega tema kasuks, olla evangeliumi valguse kandja tema südamesse, tema ajaloo nii raskel tunnil, on õilis ülesanne. EELK Kon-sistoriumi assessor praost R. Ki-viranna, kelle 60-a. sünnipäeva meie tähistame, on neid ülesandeid täit-nud suurima armastuse, hoole ja us-tavusega.

GOTTFRIED REDI

Dr. E. Kaar 50-aastane

Stockholm-Danderydis tähistab 4. mail oma 50-ndat sünnipäeva laste-arst dr. Edda Kaar-Törnquist.

Peapiiskop E.V. esinduses

Stockholmil saabus tagasi peapiis-kop Konrad Veemi, kes viibis ame-
treisil Ne wYorgis, kus ta m.h. võttis osa assessor Rudolf Kivir-an-na 60-aasta sünnipäeva pidulikus-tähistamisest. Konrad Veemil oli see teine pikem ametisõit peapiis-kopina — hiljuti viibis ta ka Ing-lismaal sealse praostkonna sinodil.

Peapiiskoppi tervitasid New Yorgi saabusimise lennuväljal konsistoriu-mi abipresident G. Redi ja seesso-
rid-praost R. Kiviranna ja A. Hin-no. New Yorgis külastas peapiiskop ka Eesti Vabariigi esindust, kus te-mal oli nõupidamine konsul Aksel Linckhorstiga — E.V. esindaja Ernst Jankson oli väljaspool New Yorki. K. Veemil olid läbirääkimised ka Ameerika Luteri kiriku presidendi Robert Marshalliga ning võttis osa Eesti Majas toimunud kirikuõpetajate konverentsist.

Kunstnik Endel Kõks, Esinduse Kultuuriauhinna laureaat a. 1965, sai 23. aprillil 60-aastaseks.

Eesti Komitee kavandab uut ülemaailmset org-ide liitu

Laupäeval 22. aprillil toimus Eesti Komitee äsja valitud Asemike Kogu aastakoosolek Komitee oma ruumides. Asemike Kogu otsustas ühel häälel vastu võtta juhatuse ettepaneku ülemaailmse eesti organisatsioonide koostöö väljarendamiseks. Otsus on formuleeritud järgmiselt: Kanadas toimuvate Ülemaailmsete Eesti Päevade läbiviimiseks on välja kujunenud ülemaailmne eesti organisatsioonide koostöö, kusjuures igal suuremal eestlasele asukohamaal on moodustatud organisatsioonide vaheline koostööorgan, mis on tihedas kontaktis Ülemaailmsete Eesti Päevade Peakomiteega Kanadas. Eesti Komitee Rootsis peab vajalikuks, et sellest ad hoc loodud organisatsioonist kujundatakse ülemaailmselt kõiki eesti organisatsioone hõlmav liit, mis oleks pidev koostööorgan. Koostöö ja tegevuse koordineerimine ülemaailmses ulatuses poliitilistes, kultuurilises ja hariduslikus tegevuses ning noortetöös oleks kasuks kogu eestlaskonnale vabas maailmas.

Asemike Kogu koosoleku avas Komitee esimees A. Reintamm, kes tervitas Asemike Kogu uut koosseisu, eriti esmakordselt valitud liikmeid. Vaikse leinaseisakuga mälestati aastat jooksul lahkunud Eesti Komitee liikmeid.

Koosoleku juhatajaks valiti Aksel Mark, Enno Penno ja Indrek Martinson, protokollitajaks Ivar Paljak ja Udo Künnapas ning protokollil kinnitajateks Hans Nõmmik ja Arved Rossman.

Esimees A. Reintamm esitas tegevusaruande, mis sisaldas Eesti Komitee, Naisseltsiooni, Göteborgi osakonna ja Lõuna-Rootsi osakonna aruandeid. Rahalis aruande esitas laekur Rudolf Moorma. Eesti Komitee rahalisel läbikäigud on olnud 1971.a. 1.278.146 krooni. Revisjonikomisjoni protokollil kandis ette Karl Erenurm konstateerides, et Komitee rahaline asjaajamine ja raamatupidamine on esmajärgulises korras. Kõik aruanded kinnitati ühel häälel.

1972.a. tegevuskava esitas abiesimees Heinrich Mark, kes täienduseks kirjaltikult laialisade tegevuskavale puudutas mõningaid aktuaalseid küsimusi. Ta mainis, et noortetöö sektoris korraldatakse veel käesoleval kevadel kolm noortetöötajate kursust: üks koostöö Eesti Rahvusnõukoguga Roomas poliitiliste huvidega noortetöötajatele ja kaks kursust koos Eesti Skautlike Noorte Malevaga, üks Metsakodus ja teine Koltjärvel.

Edasi teatas H. Mark, et Eesti Komitee koos teiste eesti, läti ja balti organisatsioonidega on esitanud Rootsi Siseministeeriumile pikema märgukirja seoses arhiivide ümberkorraldamise kavade.

Eesti Komitee on pöördunud Eesti Maja juhatuse poole ruumide saamiseks Eesti Maja, kuid küsimus ei ole veel otsustatud.

Lõpuks teatas H. Mark, et Toronto toimuv Eesti Rahvuskongressi eeltoode juures ja konstateeris kahjutusega, et REE on esitanud resolutsiooni-ettepaneku, milles öeldakse, et eestlaste tahet avaldavad ainult üldvalimistega moodustatud esindusorganisatsioonid. Ta leidis, et see on vana tükiküsimuse viimane Rahvuskongressi forumile, kuna teised organisatsioonid ei saa aktsepteerida seda seisukohta.

Seoses tegevuskavaga tekkisid elavad mõttevahetused:

William Muld: Eesti Komitee organisatsioonil probleem vajaks läbiarutamist pikema perspektiivis. Vajame kõigile kohtadesse oskondi või usaldusmehi, kes aitaksid kohtadel lahendada vanade olukorra parandamist ja noortetöö aktiveerimist.

Arvo Horm: Noortestruktuurid on tegelenud peamiselt skautlike noortega. Vajaksime üht noortestruktuuri,

kelle tegevusalaks oleksid poliitiliste, kultuuriliste ja teaduslike huvidega noored.

Joahannes Mikkelsen: Meie oleme igal koosolekul rääkinud eesti vanade kokkuvõtmest ühte vanadekodusse, kuid järelepeetavimised näitavad, et vanadel enestel puudub selgeks huvi. — Toronto Rahvuskongressi suhtes on mitmekülgne, eriti USA-st deklareeritud, et see ei ole oluline. Kas meil on siis seda põhjust nii eriti tähtsaks pidada?

Richard Norvell: Noortetöö on olnud täiesti poliitiline sissepoolelised erinevust mõttes. Meie töötame koos kõigi ringkondadega ja kõigi organisatsioonidega.

William Muld: Meie oleme sellises olukorras, et Katarina kooli selles klassis, kus on eesti laste enamus, ei saa õpetada eesti keelt. Tuleval sügisel organiseerime eesti keele kursuse eesti noortele Stockholmis.

Arved Rossman: Kõiki vanade küsimusi ei saa lahendada tsentraalselt. Kohalikul organisatsioonil on aga vähe huvi näidanud vanade probleemide lahendamiseks.

Aksel Mark: Komitee esindajateks kätadel on E.K. osakonnad ja liikmeorganisatsioonid. — Toronto Rahvuskongress on kujunenud organisatsioonide esindajate kokkutulekuks mitte Kesknõukogu organiks nagu Kesknõukogu seda alul kavandas.

Johan Ungerson: Meil peaks olema inimeste võrk, kes käiksid perekonnad läbi ja toeksid lapsed eesti kooli. Seda peaksid organiseerima kohalikul organisatsioonil. Vajame ka rändõpetajaid.

Heino Annik: Ka vanu on vajalik isiklikult külastada.

Adelaide Lemberg: Kas on ka teistsuguseid noorte organisatsioone kui skautlikud organisatsioonid?

Richard Norvell: Noorteklubisid ja noortegruppe on tekkinud ja liikme tsentraalselt noortegruppidele ei ole peale skautide. — Noortetöö on tekkinud uus probleem — eesti noored ei oska eesti keelt.

Maie Kleitsman: Meil ei ole olnud õnne noortestruktuuriga. Mõned on kiiresti lahkunud ja praegused tegelevad teistel aladel.

Heinrich Mark: Meil on noortestruktuurist praegu ametis Anu Blunt osalise tööajaga ja Richard Norvell poole tööajaga.

Tõnis Kint: On akuutne, et oleks vanade jaoks eesti usaldusarst.

Karl Erenurm: Eesti Komiteel peaks olema võimalik majanduslikult toetada arstiabi korraldamist vanadele.

Valter Tauli: Lugesid eesti ajakirjandust, tekib küsimus, kas vahekorrald REE-ga on läinud halvaks?

Adelaide Lemberg: Kas õpetustäienduskoolides on ajakohane? Toon ühe näite, kus laps on koolist tulles

küsinud emalt, et mis on reheahi, kuna talle koolis see ei ole saanud selgeks.

Arved Rossman: Vanu ülesotsiv tegevus on väga oluline. Seda on pensionäride ühingu teinud.

Heinrich Mark: Meil ei ole mingisuguseid majanduslikke võimalusi uue noortestruktuuri ametissevõtmiseks poliitiliste noorte jaoks. Neid peavad organiseerima poliitilised organisatsioonid ise oma järelekasvu huvide.

Tegevuskava võeti vastu ühel häälel.

Eesti Komitee 1972.a. eelarves on kõik läbikäigud kokku kalkuleeritud 1.150.500 krooni. Eelarve kinnitati.

Liikmemaks määrati endisele 6 krooni aastas, kusjuures rahvapenitsionärid on liikmemaksu maksmisest vabastatud.

Juhatusel valimisel valiti ametivanuse tõttu väljajärgenud liikmed tagasi, nii et juhatuses koosseis kujunes järgmisesks: esimees Artur Reintamm, liikmed Elmar Anderson, Martin Juhkam, Aleksander Kompus, Madli Kurvise, Teodor Künnapas, Adelaide Lemberg, Heinrich Mark, Maie Martinson, Johannes Mikkelsen, Rudolf Moorma, William Muld, Meemo Mäelo, Jüri Männik, Hans Nõmmik, Ivar Paljak, Voldemar Sõjamägi ja Johan Ungerson.

Juhatusliikmete kandidaatideks valiti: Arved Rossman, Udo Künnapas, Jaan Viira, Mihkel Mathiesen ja Anne Lopp.

Revisjonikomisjoni valiti: Karl Erenurm, Harri Härm, Aleksander Martinson, Juhan Raud ja Karl Tagel.

Asemike Kogu koosoleku lõpus, kas Aksel Mark tänas kõiki asjaajajaid ja siuka koosoleku eest. Lauldi hünni.

Pärast koosolekut toimus koosviibimine kohvilauas Eesti Komitee kausage laekuri Rudolf Moorma 80. sünnipäeva tähistamiseks. Juubilar tervitas esimees Artur Reintamm, Helmi Mäelo, Komitee auliige prof. Harald Perlit ja Eesti Rahvusnõukogu esimees Tõnis Kint. Kohvilaua üld korraldanud Komitee daamid Helga Kilvar, Helmi Leigus ja Agnes Kaasik.

TÖÖKAVA

Eesti Komitee töökavas, mis vastu võeti, on ette nähtud töö ja teaduste jätkamine, mille eesmärgiks on sinise eesti rahvusrühmi huvid ja õiguste kaitsmine ning eestlase sülitamine rahvusliku kasvatustöö ja noortetegevuse arendamise ja ümberrahvastamise ohu vastu võitlemiseks kaudu.

Tahetakse teha kõik võimalik, et areneks meie generatsioonide rahvuslik ühistöö ja eestlase vaim. Samasugust noortele pühendatud tahet.

Näituse avamiselt Esinduse ruumes. Esinduse Naasrangi esinaine Meeri Mamber (keskel) võtab sõna näituse avamiseks, tema ümber väljajapaned Alma Vanatoo (vasakul) ja Signe Pinna (paremal) (EPL-foto Lepper).

Kunstiharrastajate KUNSTINÄITUS

23. aprillil avati Esinduse Stockholm Naisringi poolt näitus Esinduse ruumides Sandhamng. I, kus esitati üldmaale Signe Pinna-Jürgent-hallil ja akvarellidele Alma Vanatool. Näituse avas südamliku tere-tulemast-kõnega. Naisringi juhataja pr. Meeri Mamber. Huvi publiku poolt oli märgatavalt suur ja ruumikad gaalid olid rahvast täis. Oli lilli sein-tel ja vaasides, samuti kauneid daame nii tegevatenä publiku keskel kui ka lõuendil.

On rõõmustav jälgida noore organisatsiooni aktiivsust ja rõõmu. Kõneleval näitus on üks selle väljund. Miks ei peaks ka amatöörid kunstiharrastama, kui neil on selles kutsumist, huvi ja andi.

Signe Pinna Thalia-jüngerina tun-neme ja hindame kõik, kujutava kunsti ühenduses on ta nimi uus. Peale paari vaikelu ja maastiku (1) on ta oma õlmalades suures au-relikus harrastanud portree raskest ja nõudlikku kunsti. Allakirjutatun ei ole võimalik hinnata portreeritute karakteristilikkust, samadust, küll aga on lõuendile pandud palju särasilm-set ja roosapõskset, naiseilu. Kolo-

riit siledavõitu ja nüansivaene, aga paljud moodsad kunstnikudki (näit. kas või Vasarely) on redutseerinud tahlikult igasugu sensiblid pintsi-tõmbed päris ühtlaseks dekoratiiv-seks pinnaks. Kuigi küll sel puhul nimetatud maalimisviisi vahendab teie sügust motiivistikku... Varjun-dirikkamaid esitatud maalidest on ehk Kreeklaanna.

Alma Vanatoo akvarellid kujuta-vad peamiselt lilli, tagasihoidlikult on nende vahele lõukunud ka mõni natüürmort. Formaati on avardunud eelmise aastaga võrreldes ja kogu pildi pind on tulvil lilli. Esineb ka leituilikut piklikke "halliroose". Maalimisviisi on rõõmustavalt arenenud suurema varjundirikkuse suunas. Kõ-hati on koloriit siksli hägune, oma-mata akvarellil oodatavalt puhtust ja kergust. Need akvarellid mõjuvad kergemalt ja puhtamalt, kus kujuta-tavdala lilli pildil on vähemaarvuliselt.

Näitus on tõend loomisrõõmust ja inimese igatsusest ilu järele, mille igatsus leiab endale vastava aval-dusvormis.

Näitus kestab 29. aprillini.

EEVI END

helepanuga püütakse süvendada sõtsiaalselt heaolu eesti vanema ge-nertsiooni juures.

Kanadas toimuvatest Ülemaailmse-est Eesti Päevadest, Rahvuskongress-ist ja Õpetajate Päevadest osavõt-misega tahetakse tihendada kogu vabas maailmas asuvate eesti organi-satsioonide koostööd, eriti eesti koo-lide, rahvusliku kasvatuse ja noor-tetöö sektoris.

Noortetöö ja noortestruktuurite te-guvus on üheks olulisemaks tege-vussektoriks. Eesti noortegruppidele on olnud võrku tuleb pidevalt täien-dada ja noortekartoteegi koostamist jätkata.

Eesti rahvuskoolide — alg- kui ka täienduskoolide — käigushoidmisele pühendatud pidevat tähelepanu ja seal, kus vähegi võimalik kutsuda ellu uusi täienduskooli. Samuti hoolitse-da riigi toetusega õpinguide eest ja suurendades nende arvu.

Erilist tähelepanu pöörata eesti täienduskoolidele organiseerimise-le, kus õpiksid rahvuslikke aineid põhikooli kõrgeastme ja gümnaasiumide õpilased.

Aidata kaasa Stockholmis Eesti Gümnaasiumi edasi ehitamisele uutel õppealustel, peamiselt ühtkuru-suste näol nii noortele eesti rah-vuslike ainetes kui ka täiskasva-nutele, kellede keskharidus on olu-de tõttu jäänud pooleli, kes aga

tahavad leida võimalusi kõrgema hariduse saamiseks.

Korraldada kasvatuspäev Stockholmis ja Göteborgis. Kasvatuspäevade kaudu ja raamides püüda äratada suuremat huvi meie koduse kasvatu-se ja kõlbluse probleemide vastu, samuti elustada kodudes eesti noortele emakeele õpetamist ja nendega ees-ti keeles rääkimist.

Edasi on töökavas laenuarvamatu-kogude ja õppevahendite täiendamine, õpperaamatute käsikirjade mu-retsemine ning kirjastamiseks res-surside muretsimine, kursused õpe-tajatele ja kasvatajatele, mängukoo-lide ja lasteadeade organiseerimine jne.

Võimalusi otsitakse ka eesti vana-de sotsiaalhoolekande parandamise-ks. Büroo annab juriidilist ja sotsiaalselt nõu.

BK kavatseb olla valvel, et erhiivitöö ümberkorraldamisel eesti org-id ka edaspidi saaksid tööjõudu (praegu 26 sel alusel töötajat).

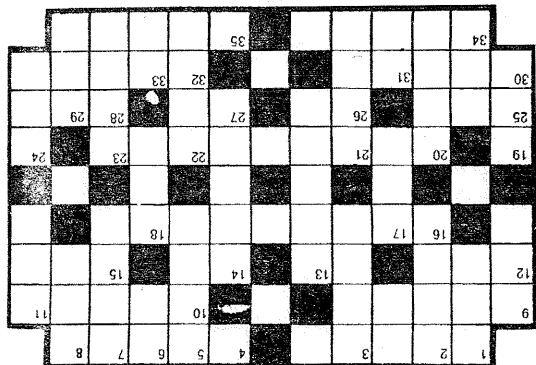
Töökava näeb ette ka hea koos-töö teiste eesti org-idega, et ühi-sekt liibi viia suuremaid rahvuslik-ke üritusi, samuti kontaktide pida-mine rootsi asutustega eestlaste hu-vide ja õiguste kaitsmisel.

Göteborgi osas tehakse pingutusi Jõnaredi täienduskooli reorganiseerimiseks ja sellele aktiivseerimiseks.

Eesti Komitee asemikekogu koosolekult. Kõneleb Heinrich Mark, juhatuslaava taga Indrek Martinson, Aksel Mark, Enno Penno, Ivar Paljak ja Udo Künnapas. (EPL-foto Lepper)

EPL ristsõna nr. 18

Paremale: 1 üldruki 4 teadmine, osavus 9 kreeka täht 10 ooperi osa 12 vabadusest inimene 14 lüh. kirjaümbrikul 15 eksimus (om. kääne) 16 Napoleoni pärimine 20 balti keelte eriteadlane 25 planeet 26 jägi Läätimeal 27. On (ingl. k.) 28 kolm järgnevat tähte tähestikus 30 ikka 32 kaudselt 34 hoonse 35 kuulus saksa minister, Napoleon I vastane (1757–1821).

Alla: 1 rootsipärane mehe nimi 2 toitaine 2 vennatähta 4 null 5 väike piiratud maala 6 kaassõna 7 väike öö, aegne 8 teie (saksa k.) 9 lüh. rootsi mehe nimi 11 Eesti helilooja 13 püha (itaalia k.) 14 naise eesnimi, kelle pärast ingl. kuningas Edward loobus troonist, 17 spordiriist 18, see, teine 19 lähi msugulane 20 semiteid jumal 21 tühi juht 22 kella osa 23 kõrb Kesk-Aasias 24

end. kino Tallinnas 29 int. kirjanike liit (Klubi) 31 tema 33 meie.

Lahendus 17:
Paremale: 1 Olümpiamängud 8 abi 9 aru 10 SN 11 Lea 13 ga 15 Oskar 18 parem 20 Aa 21 au 22 r: 23 mi 24 Kuuba 27 alati 30 ta 31 oss 33 as 34 aar 36 Uri 38 Avary Brundage.

Alla: 1 OsloMan 3 iil 4 maa 5 är 6 nuga 7 deem 10 skaut 12 ei 14 armas 16 sau 17 raa 18 pea 19 eit 24 kisa 25 baar 26 AS 28 Laid 29 iste 31 orb 32 suu 35 ay 37 RN.

Kohalik elu

GÖTEBORG

Kooli kevadpüü

Göteborgi Eesti Algkooli kevadpüü koos emadepäeva tähistamisega peetakse pühapäeval, 7. mail Gamlestadis Medborgarhusis.

Pee algus kell 12 Kavas: õp. Elmar Tõldepa sõnavõit ja palvus, emade austamine, sõnalisi ja muusikalisi ettekandeid algkooli õpilastelt, Muinasjutuline näidend "Tiksi ja Toksi". Einclaud Loterii-allegri. Teretulemast!

UPPSALA

Koguduse õhtu

Emadepäeva puhul on jumateenistus pühapäeval, 7. mail kell 16 Mikaeli kirikus. Teenib koguduse õpetaja praost J. Auver, Orelil – Enn Maripuu.

Pärast jumalateenistust kell 17.30 on Mikaeli kiriku kogudusemajas.

Kanada-teadlane Kopenhaagenisse

Maikuu saabub Euroopasse ja asub Taanis Odense ülikooli juures üheks aastaks teaduslikule tööle Ottawa Carletoni ülikooli füüsika professor dr. Peeter Kruus.

Noor eesti teadusmees äratas Kanadas avalikkuses suurt tähelepanu moodunud aastail, mil ta oli ülikooli tööst vabastatud ja mil tal valmis Kanada valitsuse ülesandel uurimus teadusliku töö tingimuste kohta Kanadas. Prof. Peeter Kruus uuris eriti põhjalikult Kanada uurimistöö suunasid ja uurimistööks välja antud summade paigutamist ja kasutamist ning tegu rea ettepanekuid Kanada teaduse tulevikusuundade määramiseks. Prof. P. Kruus soovitas muu-seas ka suurema auhinna määramist Kanada valitsuse poolt Kanada teaduslike uurimistööde tiitutamiseks, midagi Kanada Nobeli auhinna taolist. Olles vabanenud ülikoolist, asub P. Kruus jätkama oma uurimusi füüsika alal Taanis, kus ta juba aastatel 1961–1963 õppis Kopenhaagenis seal-se Tehnika ülikooli juures ja saavutas tehnoloogia litsentsiaadi teadusliku kraadi.

Peeter Kruus sündis Eestis Tallinnas 1939. Siirdus 1944 suure põgene-mise ajal Rootsi, Söderäljessse, kust 1949 rändas edasi Torontosse Kanadas. Lõpetades seal 1961 ülikooli B. Sc. kraadiga füüsika ja keemia alal. Promoveerus 1965 Toronto ülikooli juures keemia doktoriks, jättes edasi ülikooli juurde töötama teadusli-kul ja õpetuslikul alal Ottawas. Oles töötanud seitsme aastat ülikooli õp-pejona, vabastati nüüd dr. P. Kruus üheks aastaks õppetöö kohustustest teaduslikuks tööks välismaal.

● New Yorgis lõpetas John Adam-si nimelise High schooli (Arista*) spetsiaalklassi Karin Allik. Ta jat-kas koheselt õpinguid Queens kolledzhis. Lõpetaja on maletaja II. Alliku tütar.

● USA lennuväe ajaühes oli kir-jutus kolonelleinant Mikkel VII-est, kes määrati hiljuti Siilamsse (Tai) USA lennuväe baasi. Kolonelleinant Viise on sõjaväe pasto-riks.

Timmermangatan 2. koguduseõhtu koguduse liikmetele ja nende kül-listele. Koguduseõhtul esinevad kõ-nedega praost J. Auver teemal "Eesti Evangeeliumi Luteri uus ki-riku algusaastad", ja hr. J. Lepik – "Reisimuljeid Siitlasi" ühes filmi näitamisega. Noorte ettekandeid. Koguduse juhatus ja õpetaja loo-davad elavat osavõttu sellest jumalateenistusest ja järgnevast kogudu-seõhtust.

This is America

Paari aasta eest ilmus itaalia pä-ritoluga ameerika kirjaniku Mario Puzo romaan tiitliga "The Godfat-her" (Ristiisa), mis käsitas ühe New Yorgi Mafiaperekonna saatust. Rea-mat muutus kiiresti bestselleriks mi-da müüdi ligi miljon eksemplari nn. kõvakaanelis ja enam kui kümme miljonit nn. pocket-kookina.

Oli enam kui selge, et peagi mõni filmiproduktent seda edu kasutab ja katsub produtseerida romaanile ba-seeruva filmi. Paramount jõudiski Mario Puzoga kokkuleppele ja filmi-kompani produktsioonisheff hakkas otsima sobivat reshishööri.

Vaevalt olid aga plaanid teatavaks saanud kui algasid raskused: Itaalia-Ameerika Tsiivilisatsioonide Liit esotas selle juhataja Jos. y.h Colomboga kor-taldas õhtu Madison Square Garde-nis kus koguti 600 tuhat dollarit fil-mi produtseerimise tõkestamiseks, kuna leiti et film saab kahjustama itaalia päritoluga kodanike mainet.

Ligi sada protestikirja saabus sena-toreile, kongressiliikmetile ja New Yorgi osariigi sadikult. Paramounti kontorruumi Manhattanil evaku-eris politsei kaks korda, kuna ano-nümised isikud ähvardasid ruumi-de õhkimisega. Filmi produtseerijat, Al Ruddyt, kes elab Los Angelesis

hoitas politsei, et tema autot jäl-i-takse. Al Ruddy vahes auto oma sekretäriaga. Järgmisel hommikul lei-dis sekretär autu püstolikuulidest sõelapõhjaks tehtuna.

Ameeriklased on aga imelikud inimesed, nad ei anra survelle ja äh-vardustele järele kui nad on mille-gis veendunud. Nii ka Paramounti produktsioonijuh Robert Evans, pida-des läbirääkimisi mitme reshishöö-ri-ga jäi ta lõppeks peatuma vähe-tuntud Francis F Coppola juurde. Viimasel oli see eelis, et ta oli ka ise itaalia päritoluga ja omades kogemusi filmikäsitlajate autorina suutis ta anda filmile visionäärse ava-ruse.

Ja lõpuks õnnestus tal saada peao-salisse Marlon Brando, kes on ka ainuke star teiste osalistes hulgas. Nüüd on film juba esimese paari näl-dalaga sisse toonud 2,8 miljonit dol-larit.

Nagu igal muul maal esineb ka Ameerikas kuritegevust, korruptsio-oni ja muid halbu asju, aga seal lei-dub ka alati inimesi kes need halvad asjad julgelt esile toovad ja ei kar-da neist rääkida. See on avatud ühis-kond, kus ei katsuta ennast ega teisi petta puuduste mõhavalikisega või Potjemkini kulisside ehitamisega.

Paula Roove rütmide ja liikumiste Lingi-edud

GÖTEBORG (EPL) — Ajavahemikul 19. aprillist kuni 23. aprillini toimus Göteborgis Valhalla spordihallis traditsiooniline Linginädal, jär-jekorras 54-jas. Viimased 25 Linginädalat on oma võimlemisrühmade-ga kaasa teinud eesti võimlemispedagoog Paula Roove, enamiku nen-dest Sigrid Rudebecki gümnaasiumi õpilastega. Tänavu toimus Sigrid Rudebecki gümnaasiumi esinemine Linginädalal pidulikul premjääril kolmapäeval, 19. aprillil.

Selle esinemise kohta kirjutab Gö-teborgs-Tidningen m.s. järgmist:

— Nende esinemiseks oli ette näh-dud 20 minutit, aga see kujunes ka-hekordseks. Keegi ei pannud seda pahaks viimse kobani täidetud Val-hallas. Sest see oli igati vaimustav vaheldus, mida Sigrid Rudebecki gümnaasium näitas 54-nda Linginä-dala pidulikul premjääril. See vääri-nuks kogu õhtut.

— Peaaegu kogu kool oli tegevu-ses mitmes osas, kes erakordse fan-taasiaga esitasid rahvatantsu, džäss-võimlemist nii soolus kui gruppides — professionaalses klassis.

— Siin ei ole tegemist professio-naalsete artistidega, tähendas teadus-taja Lennart Sandström ettekannete kohta, mis kutsusid esile rohkesti kiitvat hinnangut.

— Sa tekitad ektusiasmi imetleta-val viisil, ütles Gümnaastikföbunderiti esimese Algot Nrgen, kui ta pr. Roovele kahe tähega kuldmärgi üle andis kahekümneviiel Linginädalal esinemise eest.

GT lisab, et pr. Roove "on oma džässrütmidena sooritanud imetoe: tema endised õpilased tulevad taga-si kooli, et üheskoos praeguste õpi-lastega treenida vabal ajal. Enam kui 100 noort ja kaunist daami ja paar-kümmeend noormeest kujundasid ko-gu selle haruldase esinemise".

Endistest õpilastest olid silmapaist-valt kaasas gümni-direktorid Marja Niitpöld ja Ewa Rydell-Orrenssjö. Marja Niitpöld esines ulatulusi soololumbriga, mis sisaldas rohkesti balletisugemeid.

GT märgib kokkuvõtvalt oma 20. apr. numbris:

— Leidus palju imponeerivat kõi-ges selles, mis hõlmab Linginädalat ja mis ilmes iseäranis avastatu rütmides, mis on peaaegu kõikidele trup-pidele omane. Göteborgi gümnaastika areneb pidevalt ja on saavutanud kõrge standardi.

MR

Paula Roove

Leinateateid

Tartus suri 2. aprillil Eduard Lu-ha.

Bournemouthis, Inglismaal, suri 16. aprillil kapten Evald Seppel, sün-dinud 3. veebruaril 1908 Eestis.

Derby, Inglismaal, suri 29. märtsil Leida Erika Jurgielevici.

Inglismaal suri Marie Joilev.

Montrealis suri 13. aprillil Ago Endre, sünd. 27. det. 1902 Juurus.

Pärnus, Eestis, suri 3. aprillil Edu-ard Allikmaa, sünd. 4. oktoobril 1923 Pärnus.

Montrealis, Kanadas, suri 2. april-il Aleksander Urge, sünd. 20. juulil 1909 Tartumaa.

Claverackis, New Yorgi osariigis, suri 8. aprillil Enn Pukk, sünd. 22. augustil 1896 Tartus.

Vello Helk uue arhiivi juhatajaks

Dr. phil. Vello Helk

KOPENHAAGEN (EPL) — Taani riigiarhiivi juurde loodi 15. aprillil uus osakond, millele ülesandeks on koguda eraisikutele ja erainstitut-sioonidele kuulunud arhiive, mil-liste tähtsus avalike arhiivide täi-endamisel on pidevalt kasvanud. Selle uus osakonna juhatajaks ma-riks ja juhatajaks nimetas Taani Kultuuriministeerium dr. phil Vello Helki.

Se-ele kohale kandideeris seitse teadast, nende hulgas ülikooli pro-fessorid.

Vello Helk on teadlasena Taanis saavutanud üha suurevama positsio-oni, mida näitas ka tema hiljutine valimine Taani Ajaloo Kesknäukok-ku, kus on 25 ülikoolide ja teadus-like asutuste poolt valitud liiget ja mille ülesandeks on ajaloolise uuri-mistöö koordineerimine ja ühes-koos pidamine nii sise- kui välismaa aja-ootelastega, teaduslike kevede hindamine ja toetamine. Vello Helk on seikord sissevalitud neist liik-mist kõige rohkem hästi.

Kas teie lapsed ja lapselapsed loevad EESTI PÄEVA-LEHTE?

Selle kaudu seotakse nad eestlusega ja Eesti probleemidega. Paljud vanemad peavad oluliseks tellida lehte ka oma lastele kingitusena, et nad harjuksid eesti oma lehte lugema.

SOOVITAGE EESTI PÄEVALEHTE NENDELE, KES VEEL EI OLE TELLIJAD

EPL saadab meeldi proovinumbreid.

Keset suurt tööndu viis raske haigus meile kõigile asendamata armas

Doc., med. dr.
Göteborgi Ülikooli õppejõu
Sahlgrenska Haigla osak. juhataja.

Jüri Kerstell'i

* 8. 9. 1938 Tartus
† 1. 5. 1972 Göteborgis

Sügavas leinas

ABIKAASA LASTEGA
EMA JA ISA
VENNAD perekondadega
OMAKSED Kodumaal

Su elu oli kiirgav tähelelend!

Sõbrad, mõeldes Jürile, saatke viimse tervitus Joh. Köpu fondile!

Matustalitlus toimub laup. 6. mail kl. 12 Guldheskyrkas Göteborgis.

Armast sõpra

Harald Jaanson'i

mälestavad kurbuses

A. TIHANE perek.
A. UUKAREDA abik.

Armast sõpra

August Tamman'i

mälestavad kurbuses

MAGDA ja ARTUR TARNING
KARL TAGEL
perekonnaga

Armast sõpra

Viktor Rannik'ut

mälestavad kurbuses

SALME ELAU
PEREKOND LEPP
PEREKOND KRUUSMÄGI

Meie armas, unustamata ema,
vanaema ja vanavanaema

Emmeline Alide Reimann

* 21. 11. 1888 Tartus
† 29. 4. 1972 Lidingö

Sügavas leinas

MARGOT ja MITJA
INGEBORG perekonnaga
Saksamaal

Matustalitlus toimub reedel, 5. mail kl. 15 Lidingö kirikus.

Praost N. Raagi juubel

Gruusia exarh, ülempiiskop Aleksus pühitses Eesti ap. õig. kiriku sinodi esimehe Nikolai Raagi preestriametisse Pihkva katedraalis 1. mail 1912 mistõttu ta nüüd koos eesti õigeusu vaimulikkonna ja kirikurahvaga tähistab oma preestriks pühitsemise 60. aastapäeva.

Preestriks ordinaatsioon on sakrament, mille asutas Kristus sõnade-ga: — nõnda kui Isa mind on läkitanud, nõnda läkitan mina teid; ja kui ta seda sai ütelnud pühuse tema nende peale ja ütles: võtke püha Vaimu. — Kellele teie ial patud andeks annate, neile on need andeks antud (Joh. 20; 21–22).

Tähelepanuväärseid pikka ja tagajärge rikka vaimuliku tegevuse vältel on ülempiiskop Raagi autasustatud kõige kõrgemate tunnustuse avaldustega: vaimuliku mõõga, mitra ja Platoni ordeni esimese järguga, mis talle allakirjutatu poolt üle anti Göteborgi Ülestõusmise kirikus juubilar 80. sünnipäeva puhul.

Oma ruumikas kodus Göteborgi lähedal maal on N. Raag omale ehitanud kodukiriku, kus ta iga päev loeb palveid, haigete, vaevas olija-

te, kaasvaimulike ja rahva eest, kes temalt on palunud eestpalveid või keda siis I. Nikolai palves mälestab kui Kiriku heategijaid. Nende arv on suur, nagu selgus neil päevil peetud Sihtasutus õigeusu kirikujuhatuse Rootsis presiidiumi koosolekul Raagi kodus, millest ka piiskop Sven Danell osa võttis. N. Raagi juhtimise ja tegeliku töö läbiviimise efektiivsuse tagajärjeks on, et Sihtasutus momentlül dispooneerib ca 100.000 krooni oma kinnisvara muretsesemiseks. Niipea kui leitakse sobiv objekt, saab see ostetud. Üheks variantiks on, et sinna transporditakse Guld-hedeni kirik, põliste puude, rohelise muru ja hästi hoolitsetud hekkide keskele. Apostel Paulus oma esimeses kirjas tessalooniklastele käskis olla alati rõõmus, paluda lahkumata, ja tänada Jumalat kõigis olukordades. Kuus aastakümnet on isa Raag jälginud seda Pauluse juhatusi ja veenval viisil sisendanud oma koguduse rahvale elutarkust, mis avaldub sellest Pauluse nõuandest kinni pidamises.

*

Praost-ülempiiskop Nikolai Raag sündis taluperemehe pojana Pihkva kubermangus, Toropetsi maakonnas vanaisale kuulunud Skolbino mõisas. Lõpetanud kirikliku kooliõpetajate kooli asus õpetajana tööle eesti asunduses Venemaal. 1917 alates oli Obinits akoguduse preestriks, kooliõpetajaks ja õpetajaks. Sääli organisatsioonid ja juhib ühistegevust tegedes Tarvitajate ühingu, ühispaigas ja Püüatühingu. 1925 koostöötas Petseri Maavalituse esimeheks, hiljem valiti Maavolikogu esimeheks. Alates 1920 kuni kodumaalt põgenemiseni oli Petserimaal koguduste praostiks. Põgenikuna Saksamaal toimus Ameerika ja Prantsuse isoonide praostina ja metropolidi esindajana Maailma Kirikute Nõukogu juures. Saabunud Rootsi töötas Eesti Komitees kuni 1955, mil asus elama Göteborgi lähedale ühte talusse, kus ta ehitas omale kodukiriku ja arendas mesilaste pidamist. 1963 a suvel

Kammerkoor

Algus lk. 1

Göteborgis toimus kontserdi eelvahejuhtum, kuna kooriga hoolikalt kaasa käivatele vene saatkonna esindajatele ei meeldinud, et üks mees kontserdi alguses jagas vöid-kuid, milles rootsi keeles meenutatakse, milline Eesti oli iseseisvana ja on nüüd okupatsioon. Rootsi ük-sevalvõetud paluti jagajalt välja tõsta, kuid see ei õnnestunud, kuna mingit korraldust ei olnud ja asjaosaline selgus tegi, et ta toimib vaba demokraatia reeglite kohaselt. Hiljem kontserdi ajal nõudis üks hääl publiku hulgast, et teadustajate kõneleks ka eesti keeles, mis ka toimus.

Viimane kontsert toimus kooril Södertälje Estrad'is saalis 600-pealise publiku ees. Reedel oli koor vaba kuni õhtuni Stockholmis, mil inimesed pidid minema obligatoorsele vastuvõtule N. Liidu suursaatkonda.

Leinateateid

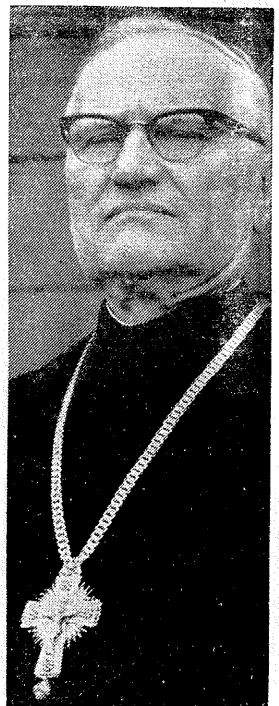
Dewsbury, Inglismaal, suri 28. märtsil Hans Reinhold Holmberg, sünd. 16. veebruaril 1906 Tallinnas.

New Yorgis suri 31. märtsil Endel Kärt, sünd. 8. märtsil 1920 Põltsamaal.

Vanem üksik härra otsib

möbl. tuba

kõigi kasutamise võimalusega T-bana läheduses. Vast. "Tuba" all EPL, Box 667, 101 29 Stockholm 1.

Praost Nikolai Raag, Eesti ap. õig. kiriku sinodi esimees, pühitseti 60 aasta eest preestriks.

külastas välismaal asuvate jugoslaavlaste usulist keeskust Triestis ja seejärel Vatikanum Secundum kirikukogu olles vastava paavstliku sekretariaadi külaline, mille eotssas seisib paavst Pius XII pihiisa kardinal Augustinus Bea. N.R. on Põllumeeste Kogude liige Eestist saadik ja võtab osa Rootsi Eestlaste Esinduse tööst, rahvaesindajana.

Piiskop Jüri järele valiti Raag sinodi koosolekul, mis peeti 13. aug. 1961 Christopouluse metropolidi Jakob-i eesistumisel, sinodi esimeheks ja tegutses sellest ajast saadik eesti a.p.-õigeusu kiriku primase ülesannetes. Ad multos annos!

JÜRI POSKA

Kohalik elu

STOCKHOLM

"Leer ja leerilaager"

Õpetaja ja skautmehe kaplan Artur Kodar kaitses oma skautmasti vöitkeirja Hägersteni Uppenbarelse kiriku suures saalis pühapäeval, 7. mail kell 14. Ettekanne on avalik kõigile huvilistele. Teemaks on "Leer ja leerilaager". Pärast ettekannet palvus kirikus, kus oreil esineb Priit Ardna.

Kui esineb surmajuhtum

Konsulteerige suurima usaldusega matusebürood

Thure Söderquist
Begravnings &
Eldbegängelsebyrå
Mariatorget 1

116 48 STOCKHOLM
Tel. 44 80 07, 44 80 98

Erialad:

Eestikombelised
matustetalitused
Õõpüevane valvekord

Meie armas vilistlane

Dotsent

Jüri Kerstell

* 8. 9. 1938 Tartus
† 1. 5. 1972 Göteborgis

Mälestab sügavas leinas

KORP! SAKALA
KONVENT ja VILISTLASKOGU

Armast ja head abikaasat, isa
ja sugulast

K.s. kapten

Heinrich Leo Hoffmann'i

* 12. 12. 1888 Kuressaares
† 14. 4. 1972 Schwarzenbekis

mälestavad leinas

ABIKAASA LEIDA
HOFFMANN
lastega
H. SAIDLO
PEREKOND
SAIDLO-BELINFANTE

Blinde Koppel 4 A, 2057
Schwarzenbek, W. Deutschland.

Noorimad mudilased Göteborgi Eesti Alghoolis. Neid kõiki võib näha esinemas kooli toredal kevadpeol, mis toimub pühapäeval, 7. mail algusega kl. 12. Muuhulgas esitatakse näidend "Tiksi ja Toksi", mille on koostanud Lensi Römmer. Pidulaua juhib Gamlestadeni Medborgarhusis, Brahegatan 1, kuhu alghooli õpilased ootavad rohkearvulist publikut. (Foto Kopler)

Kas süüdi mõistetud naine oli peaspioon?

LONDON — Inglismaa kohus toimetab järeleuurimist 35 a. Maureen Binghami kohta, kelle mees David äsja 21. aastaks kinni mõisteti Nüukogude Liidu kasuks spioneerimise pärast. Maureen Bingham on nimelt puhul seltskonnas ühtlasi ka seda ka ajakirjandusele korranud, et tema mees David oli tegelikult äärmiselt inkompetentne spioon. "Mina olin kogu asja hing," kinnitas ta "Mina andsin informatsiooni venelastele edasi ja asetasin kirjad vanadesse mahajäetud kirjakastidesse. David ei teadnud isegi nii palju, et oleks võinud ütelda, kus need kastid asusid."

David Bingham, naisele 4 aastat noorem, mõisteti süüdi oma riigi reetmises, kuna ta kohturapordi järgi on Nüukogude Liidule müünud sõjalisi saladusi, millele väärtust üldse rahasse panna ei saa. David Bingham tegutses venelaste agendina 12 kuud, siis avastati ta tegevus inglise spialpolitselt poolt. "Me saime venelastelt vähemalt \$13 000," ütles Maureen Bingham pärast mehe vangistamist. "Venelased jagasid meile raha kui vett." David Bingham oli toorpeeks ekspert leitmandi kraadiga. Abielupaari oli neil adopteeritud

last ning nad olid kõvasti võlgadega koormatud, kuna Maureen Bingham oli kirjglik bingo mängija ja armastas raha piilvalt kulutada. "Ma vajasin seda raha oma riietuse jaoks, muidu ei oleks ma saanud teiste ohvitseride naistega seltskondlikult läbi käia. Jah, 1970. a. veebruaris läksin ma Nüukogude Liidu saatkonda, kus ma nelle oma mehest rääkisin." Kaks nädalat hiljem kutsuti Maureen Bingham ühele saatkonna vastuvõtule ja sellest peale algaski salajaste dokumentide müüki.

Juubel kodumaal

Tartus tähistas 90-ndat sünnipäeva end. Tartu ülikooli zooloogia-professor Johannes Piiper.

Tartu ülikooli juures töötas ta 1919–1959. Ta on juhtinud mitmeid loodusteadlaste põlvkonna kasvamist.

● Stockholmis sündis Anette (n-na Lindh) ja Lembit Kallasele tütar.

RAAMATURIIL

RANNITI INGLISKEELNE KOGU "LINE"

Browni Ülikooli slaavi keelte ja kirjanduse teaduskonna juhataja dr. Victor Terras on avaldanud Wisconsini ülikooli veerandaasta-ajakirja "The Slavic and East European Journal" talvenumbris arvustused kahe venekeelse luuletuskogu ja Aleksis Ranniti ingliskeelses tõlkes "Ilmunud luksusaäljaande "Line" kohta, mille tõlkeid pärinevad Yale'i ülikooli end. kasvandikult Henry Lymanilt, kes nüüd õpetab inglise kirjandust Aiken-Provincies'is.

"Line" on ilmunud Adolf Hürimannil kirjastusel Shevetsis Gottfried Honeggeri välja ilustatsiooniga sarjas "Poesia e Verità. Teadolevaid andmeid on Ranniti tõlkekogu omandanud Yale'i Harvardi, Bryn Mawr'i ja Helsingi ülikoolide raamatukogud. Dr. Terras märgib oma retsensioonis Ranniti tõlkekogu kohta, et Ranniti on tuntud ka kunsti ja luule silmapaistva kriitikuna ning et ta loetleb oma luules vormilist täiuslikust, mille tulemusena jätta luuletust on poeetiliselt võrreldesitend. Arvustaja lisab, et "Line" on peale muu ilme graafikakunstniku, kahe luuletaja ja trükkali hililga koostöö produkt ring et ka raamat trükk on omaette kunstnik. Ka kinnitab dr. Terras, et noor ameerika poet Henry Lyman on teinud suurepärase tõlke Ranniti luuletustest.

BETTI ALVERILT VÄRSIRAAMAT

Betti Alverilt eesti silmapaistvalt naisluuletajalt, ilmus kodumaal aas-

tavahetusel uus luuletuskogu "Elu-helbed".

See on teine värsiraamat "pärsast pikka püda" ja hõlmab luulet ajavaheemist 1952–1970, kokku 45 luuletust, neist kaks pikemat "Mustjalg" (1968) ja "Väike perekonnaluugu" (1970). Kogusse on võetud need varem ilmunud luuletused, mis eelmisest "tähetunnist" välja jäid. 104 leheküljeline kogu on jagatud nelja tsükklisse: "Ja see on kõik", "Väike perekonnaluugu", "Ühukivi" ja "Elu-helbed". Pärast "tähetunni" raskeid traagilisi toone on uues kogus enam rahunenud vaatlusi ja poeetiliselt hääb kuraaskalt "kuradile mingu mure" kuid omegi on see sisemiselt ülikirgaski kogu varjatud mingi saatus-tiheda alatooniga.

Huvitav on just varem ilmunud värsidele uue viimistamise andmine. Neid peeti seni ülima vormitiheduse tippeks, nüüd aga näitab luuletaja, et sõna võib veelgi enam kokku liita mõttele täpsema vormi andmiseks ja sügavama tunnetuse sisendamiseks.

Stipendium Ivo Ilstele

Põhjala kirjanikustipendiumi 5 000 krooni suurus on saanud Rootsi Kirjanikefondilt Ivo Ilste kasutamiseks Soomes.

Ivo Ilste on tõlkinud rootsi keelde Arved Viirialu "Pistideta haavad". Sama suure stipendiumi Gunars Irbe tarvitamiseks Islandis.

ARVI veste:

"ÜÜTREDNING"

Johannes Koliku perekonnas polnud kõik nii, nagu oleks pidanud olema. Hooldimata sellest, et tal oli abikaasa Eva, tütar Evi ja poeg Evald. Ise oli ta ikka veel pagulane. Eva oli poolpagulane. Evi ja Evald polnud üldse enam pagulased, kuigi nad oleksid pidanud seda olema. Aga nad olid siin-maal sündinud, siin-maal koolis käinud ja siin-maal oma kasvatus ja kombat saanud. Ka ja arusaamise, et nad ei ole enam ei pagulased ega emigrandid.

Politiiliselt olid nad sotsialistid. "Sotsialistid pahempoolse pööranguga," ütles nende isa. Eriti käis see Evi kohta. Sest Evi poiss-süher kuulus kohaliku FNL'i ehk vietcongi. Ehk VC-se, nagu ütlesid need, kes eelistasid sümboliseid lühendeid. Ja nõnda pidi siis Evi seda "necut Nixonit" nuhtlema. Mitte üksnes Vietnami suhtes, vaid kõige selle suhtes, mis oli siin-maal kuidagi viltu vajunud. Nagu näiteks rahaväärne langus, ettevõtete uppimine, tööpuudus jne.

Miks just Nixon kõiges selles süüdi oli, seda ei osanud ta ka ise seletada. Aga ta seletas siiski. Seletas oma poiss-sübra sõnadega. Sest poiss-süher õppis instituutis ajakirjandust ja sai seal siis ka oma poliitilise kasvatus — Nixonit kohta, hääle ja hirmsa te diktaatorite kohta. Nixon oli veel hirmsam kui hirmus diktaator. Nixon oli sõjakurjategija ja teeninud sellena siis ka oma hirmsa karistuse, mis talle kunagi määratakse "Nürnbergi-kohtus". Mitte küll enam Nürnbergis, aga völb-olla Hanois või Moskvas, olenevalt sellest, kumbas siin-maa demonstratsioonid seda nõuavad. Nende nõudmine on ja kaalul ja otsustav.

Evaldiga oli lugu muudigi lihtsam. Tal polnud sellist plika-sõpra, kes oleks teda ühel või

teisel viisil mõjutanud. Aga ta ütles isegi: "Olen poliitiliselt see, mis ma olen. Olen marksist. Teisiti ei saagi see olla. Kuidas peaksin siis karjääri tegema? Sest pean omelt küllajärgi jõudma. Siin-maal."

Johannes ei olnud ise karjääri-inimene. Kodumaal algas ta sulaspõisina ja lõpetas kooli-kojamehena. Teadagi oli tekonud sulaspõisist kooli-kojamehena puhas karjääritee. Aga mitte nii suur, et sellest kõnelda. Ei, ta ei kõnelnud kunagi karjäärist oma elus. Ka mitte siin-maal, kus ta töötas kontrolörina vabrikus, mis oli ju iseenesest karjäär, kui seda tööd, mis ta tegi, võrrelda treimise või keevitamisega.

Aga nüüd räägib tema poeg karjäärist ja kellestki Marxist, nagu oleks see Marx mõni karjääri-isa. Või nagu oleks ta mõni Evaldi esisa, kelle järges peab astuma. Teadagi, oma poja karjääri vastu polnud ka Johannesele eriti midagi. Aga argu tulgu seda üritama kellegi karvase Karl Marxi abiga!..

Igatahes oli Evald sattunud oma isaga kontrastesundisse. Nagu Evi. Ja nagu Evi, lõpuks. See poolpagulane. Oma mehe poolel küll veel pagulane. Kuidagi veel kaastundevalt pagulane. Lastel poolel aga mitte enam pagulane. Ja siis riisikis Johannes, leidlikult vaimuga, nagu ta mõnikord oli, oma teise poole poolpagulaseks. Seda põhjustas ka asjaolu, et Eva ei tahtnud olla enam Kolik. Nagu Evi. Ja nagu Evaldki. Nad ei tahtnud olla enam "lehmalaibad" — silnamäe keeles. Nad tahtsid vabaneeda sellest. Tahtsid saada uue nime. Neil polnud midagi Koidiku vastu kas eestlus oleks säilitatud ja "lehmalaip" vältitud.

Nõnda siis leidiski Johannes, et kui pagulane annab ära enam kui poole oma nimest, siis ei ole ta ise ka rohkem kui pool

pagulast. Ei, ta ei tahtnud nõustuda uue nimega. Nagu ta ei tahtnud nõustuda kõige muugaigi, mis oli vastuolus perekonna traditsioonidega. Kogu perekonnale oli nagu sassi löödud. Rahutus oli majja sisenenud.

Mis nüüd teha? Mis ette võtta, et elu muutuks jälle normaalsemaks, endisemaks? Johannes mõttes ja mõttes. Kuid midagi mõistlikku ei tulnud meele. Nagu, nagu oleks ta oma senise leidlikkuse juba lõpule jõudnud. Aga siis... Siis tuli äbi televisoorist. Seal kõneldi jälle üütredningust. Ja Johannes hakkas mõtlema, et kuidas oleks perekonnafütredninguga? See mõtlemine baseerus küll rohkem humoorisel kui tõsisel pinnal. Ja nalja ta mõtlekski teha, kui ta sellega naltse, tütre ja poja ees lagedale tuli.

Aga nüüd ei olnud see enam mingi nali! Kõik haarasid mõttest nii kõvasti kinni, et vabaneemist polnud enam juttugi. Mõteldi — perekonna-üütredning! Kõigi hüvede ja pahede vaagimise, et välja selgitada, mis on õigupoolest põhjustanud kontrallukorra Kolik-Koidiku perekonnas?

Kes pidi siis seda üütredningut teostama? Kindlasti üks psühholoog, üks sotsioloog ja üks kohaliku ühiskonna esindaja. "Ja üks ajakirjanduse esindaja," arvas Evi, sest asi pidi ju ka ajakirjandusse sattuma. Evald loitis ühiskonna esindaja kaudu toetust saada. Sest selline perekonnauurimus on ju kulukas. Aga kuna see toimub ka ühiskonna huvides (perekond on ju ühiskonna aluskiht), siis peab selleks ka ühiskonnalt toetust saama.

Oma isa Johannes Koliku mõtet olid eriti Evi ja Evald vastustanud, sest nad lootsid selle "üütredninguga" näidata, kuidas vanamehe konservatiivsus kukutatakse.

O. Timmas, Kanada kunstiakadeemia uueks liikmeks

TORONTO (ME) — Mõeldumist laupäeval võeti kunstnik Oswald Timmas Royal Canada Academy of Arts (Kanada Kunstiakadeemia) liikmeks (Associate member), missugune suur tunnustus eesti kunstnikule on pingerrikka töö hindamine juba ülekanadalisel pinnal, kuni vastuvõtmise tegelik käik, salajane hääletus võttis enam kui aasta aega ja lõppes läinud laupäeval aastakoosolekuga, vastuvõttuseeremoniaga ja piduliku õhtusööbiga.

Kanadas Torontost 50 miili eemal asuvas Essas on loodud suusakeskus, mille peatreeneriks on eestlane Arne Rootna. Raigna, kes töötas Canadian Chromalox juures suusaklubi ja asus mürdamasuaustanist propagandist. Nüüd on loodud ka teisi suusaklube ja Raigna kutsuti peatreeneriks. Tal on viis assistenti.

● Venetsias Caraboro ülikooli juures Valencia professorina elektroonika alal töötav eesti teadlane Arne Rootna viitis USA-s Chicagos osa rahvusvahelisest raadio- ja televisioonühingu konverentsist.

● Bostoni ülikooli kammerorkester esitas Endel Kalami dirigeerimisel Šostakovitši 14-nda sümfoonia.

Eesti lipp 1. mai rongkäigus

Tänavune 1. mai demonstratsioon toimus üldise parooli all "USA välja Vietnami!", mille ümber olid kogunenud ja kokku leppinud eemokraatlikud sotsiaaldemokraadid ja ametühingud ning totalisaarsusele sihtivad parteid, kommunistid (vpk), KFML (stalinistid) ja FNL-grupid.

Rongkäigus oli sotsiaaldemokraatlikus grupis, seitsmendas kolonnis kaasas ka Eesti sinimustvalge lipp, mida kandidid eesti eksilsotsiaaldemokraadid plaketitega, mis nõudsid vabadust Eestile ja Baltikumile. Lipp sai spontaanselt aplausi Kungsgatanil läbides.

Samas kolonnis marssisid ka lätlased, Hispaania sotsiaaldemokraadid, nn. kultuuritöölised ja teised. Rongkäigus oli umbes 7 400 sotsiaaldemokraati, kes moodustasid kolmandiku kogu rongkäigust, kus nagu öeldud olid kaasas ka kommunistlikud fraksioonid.

Norra Bantorgetile, kuu toimus miiting, kogunes 50 000 inimest. Seal kõneldi Pariisist kohale tulnud FNL-i esindaja Nguyen van Thien, kes oli üheksa USA-d hukkamõistvaks kõneleja mitmete hulgas. Välisminister Wickman teatas Eskilstunas, et Rootsi on otsustanud veel sada 10 miljoni krooni abiks Põhja-Vietnamile.